

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Anna-Karin Gustafsson

Allokering av företag till Sverige

- tänkbara skattemässiga konsekvenser vid avskaffandet av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar

Examensarbete
20 poäng

Handledare: Mats Tjernberg

Skatterätt

Vt 2002

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
FÖRORD	7
FÖRKORTNINGAR	8
INLEDNING	9
1.1 Bakgrund till ämnesval	9
1.2 Syfte och metod	9
1.3 Avgränsningar	10
1.4 Disposition	11
2. GÄLLANDE RÄTT	12
2.1 Definition av termen näringsbetingade andelar	12
2.2 Kapitalvinster och kapitalförluster	13
2.3 Utdelning på svenska andelar	14
2.4 Utdelning på utländska andelar	15
2.4.1 Allmänt	15
2.4.2 Jämförlighetskravet	16
2.4.3 Skattefrihet till följd av implementeringen av moder/dotterbolagsdirektivet	18
3. SOU 2001:11	22
3.1 Bakgrund och motiv	22
3.2 Ändrad definition av termen näringsbetingade andelar	24
3.3 Företagsformer som omfattas av SOU 2001:11	26
3.4 Kapitalförluster på näringsandelar	27
3.5 Skatteflyktsregler	28
3.5.1 Allmänt	28
3.5.2 Skalbolag	28
3.5.3 Återköp	30
3.5.4 Förpackningar	30
3.6 Ändrade cfc-regler	32
3.6.1 Skälen bakom förslaget till nya cfc-regler	32
3.6.1.1 Ränteavdragsarbitrage	32
3.6.1.2 EU:s uppförandekod	32
3.6.2 Innebörden av förslaget till nya cfc-regler	33

4. ALLOKERINGEN AV FÖRETAG TILL SVERIGE	35
4.1 Allmänt	35
4.2 Underkapitalisering	37
4.3 Räntebegreppet och avdragsrätten för räntor	39
5. STÄVJA PROBLEM MED SKATTE-UNDANDRAGANDE	43
5.1 Allmänt	43
5.2 Dubbelbeskattningsavtal	43
5.3 Genomsynsdoktrinen och Lagen mot skatteflykt	44
6. AVSLUTANDE KOMMENTAR	49
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	54
Offentligt tryck	54
EG-rättsliga källor	55
Litteratur	55
Övrigt	57
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	59

Sammanfattning

I gällande svensk lagstiftning görs en åtskillnad mellan *näringsbetingade andelar* och *kapitalplaceringsandelar*. Vid kapitalvinst behandlas de båda typerna av andelar lika, vilket innebär att skatteplikt föreligger för såväl näringsbetingade som kapitalplaceringsandelar enligt huvudregeln i 15 kap. 1 § IL. Däremot skiljer sig beskattningskonsekvenserna åt vid utdelning. Som huvudregel gäller att utdelning på näringsbetingade andelar omfattas av skattefrihet enligt 24 kap. 15 § IL. Denna skattefrihet uppstår under förutsättning att utdelningen mottas av svenska aktiebolag eller ekonomiska föreningar som ej utgör investmentföretag eller förvaltningsföretag, svenska stiftelser och ideella föreningar som inte omfattas av skattebefrielse samt svenska sparbanker och försäkringsföretag. Det följer vidare av 24 kap. 15 § st. 2 IL att skattefriheten även tillkommer utländska företag som hör hemma i en EES-stat och som motsvarar ett sådant företag som angavs i det föregående.

Utdelning på kapitalplaceringsandelar är däremot skattepliktig, vilket innebär att ett rörelsedrivande företag beskattas för utdelning på kapitalplaceringsandelar men ej på näringsbetingade andelar. Skälet till detta är att en rörelsevinst endast skall beskattas två gånger – en gång på bolagsnivå och en gång på ägarnivå.¹ Om utdelning på näringsbetingade andelar hade varit skattepliktig, skulle kedjebeskattning uppstå.

Enligt gällande rätt finns det även en möjlighet för svenska bolag att ta emot skattefri utdelning på andelar i utländska juridiska personer, under förutsättning att utdelningen inte skulle ha varit skattepliktig om det utdelande bolaget hade varit svenskt.² Vidare förutsätter skattefriheten att den utländska juridiska personen träffas av en inkomstbeskattning som är jämförlig med den beskattning som träffar ett svenskt företag, det s.k. *jämförlighetskravet*.³ Till detta krav finns en *presumptionsregel* kopplad, vilken anger att ett före

¹ SOU 2001:11 s. 122.

² 24 kap. 20 § p. 1 IL.

³ 24 kap. 20 § p. 2 IL.

tag skall presumeras vara underkastad en inkomstbeskattning som är jämförlig den svenska under förutsättning att denna juridiska person är hemmahörande i en stat med vilken Sverige har ingått ett dubbelbeskattningsavtal.⁴ Presumtionen gäller dock endast då det utländska bolagets intäkter, inklusive erhållna utdelningar, härrör från verksamhet i Sverige eller i ett avtalsland och att verksamheten är underkastad normal inkomstskatt i det eller de länder där verksamheten bedrivs.

Ett avskaffande av beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar har varit uppe för diskussion redan tidigare. Med hänsyn till de statsfinansiella kostnaderna har det dock ej ansetts möjligt att genomföra denna förändring tidigare. I januari 2001 lämnades dock ett förslag till avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar, *SOU 2001:11*. Enligt förslaget skall avskaffandet möjliggöras av ändrade cfc-regler.

Syftet med förslaget att avskaffa beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar är att upprätthålla den grundläggande principen om ekonomisk dubbelbeskattning. Vid en effektiv beskattning av vinster på näringsbetingade andelar, uppstår dubbelbeskattning inom bolagssektorn. Men vid beaktande av beskattningen i ägarledet, uppkommer en trippelbeskattning. Denna kedjebeskattnings uppstår ej vid utdelning på näringsbetingade andelar, eftersom aktiebolag m.fl. juridiska personer normalt är frikallade från skattskyldighet för sådan utdelning.

Det poängteras i *SOU 2001:11* att det, med anledning av hur gällande skattesystem är uppbyggt, finns en betydande möjlighet för företag att kringgå den befintliga kapitalvinstbeskattningen. Multinationella företag kan skatteplanera på så vis att vinster som uppstår på andelar i svenska eller utländska dotterföretag tas till Sverige skattefritt genom att andelarna i ett mellanliggande företag avyttras samtidigt som förluster realiserats i Sverige.⁵ Den svenska beskattningen av kapitalvinster och kapitalförluster är i praktiken således asymmetrisk. Detta, tillsammans med det faktum att flera länder

⁴ 24 kap. 21 § IL.

⁵ Ohde SvSkT 2001 s. 152.

redan har infört skattefrihet för kapitalvinster på näringsbetingade andelar, medför starka argument för Sverige att avskaffa denna form av kapitalvinstbeskattning. Då allt fler stater väljer att avskaffa denna kapitalvinstbeskattning, skapas ett växande skattekonkurrenstryck gentemot Sverige. Detta gör det mycket svårt för Sverige att upprätthålla beskattningen i Sverige. Med anledning av detta har en förändring ansetts nödvändig.

Förslaget medför att Sverige får ett mer företagsvänligt skattesystem jämfört med det gällande. Det kan dock ej, sett för sig självt, anses medföra att Sverige blir en *exceptionellt* företagsvänlig stat. Det är en internationell tendens att avskaffa kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar, vilket innebär att Sverige endast följer med i denna utveckling. Den föreslagna förändringen är dock mycket väsentlig för hela det svenska skattesystemet, vilket torde medföra att en *helhetsyn* av vad förslaget innebär är nödvändig. Vid en granskning av hela det gällande svenska skattesystemet, kan framför allt två saker anses uppseendeväckande ur ett internationellt perspektiv; dels det faktum att Sverige, i motsats till flera andra stater, saknar regler beträffande underkapitalisering, dels att räntekostnader är avdragsgilla, vilket inte är vanligt i andra länder. Med begreppet *underkapitalisering* förstås det förhållande då ett företag har ett allt för lågt eget kapital i förhållande till dess skulder och att detta förhållande medför vissa skatterättsliga konsekvenser. Istället för att tillföra kapitaltillskott till företaget lånefinansierar ägarna företaget, vilket leder till väsentliga skatteförmåner. Lånet betalas tillbaka i form av avdragsgill ränta istället för skattepliktig utdelning samtidigt som skatteunderlaget i företagets hemstat minskar, vilket leder till lägre skattekostnader. Detta förfarande är dock icke möjligt att genomföra i flertalet länder, eftersom det blir allt vanligare med regler gentemot underkapitalisering och att det är ovanligt med ränteavdrag. Således torde ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar, tillsammans med det faktum att Sverige saknar regler beträffande underkapitalisering och att räntor är avdragsgilla, medföra att allokeringen av företag till Sverige ökar.

Förord

Jag vill tacka min handledare Mats Tjernberg för värdefulla synpunkter och kommentarer under arbetet med denna uppsats.

Jag vill även tacka skatteavdelningen på Öhrlings PriceWaterHouseCoopers i Malmö, där jag under terminen har genomfört en månads praktik-tjänstgöring. Denna praktik var mycket lärorik och intressant.

Mina vänner har visat stort intresse för denna uppsats och för detta är jag mycket tacksam.

Slutligen vill jag tacka min familj för ert enorma stöd under min studietid i Lund, ni har varit helt otroliga! Framför allt vill jag tacka min mor, vars ständiga uppmuntran och engagemang har varit ovärderligt! TACK!

Lund i april 2002

Anna-Karin Gustafsson

Förkortningar

Avräkningslagen	Lag (1986:468) om avräkning av utländsk skatt
Dir.	Direktiv
IL	Inkomstskattelagen (1999:1229)
Kupongskattelagen	Kupongskattelag (1970:624)
OECD	Organisation for economic co-operation and development
Prop.	Proposition
RSV	Riksskatteverket
SN	SkatteNytt
Skatteflyktslagen	Lag (1995:575) mot skatteflykt
SOU	Statens offentliga utredningar
SvSkT	Svensk Skattetidning

Inledning

1.1 Bakgrund till ämnesval

Skatterätten är ett rättssystem under ständig utveckling. Jämfört med flertalet andra rättsområden förändras skatterätten avsevärt mycket snabbare. Med anledning av detta har jag, i mitt val av ämne för denna uppsats, eftersträvat att behandla ett ämne som är *aktuellt* i det nuvarande rättsläget. Förslaget om ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar lades fram i januari 2001. Någon proposition har ännu ej kommit, men allt talar för att så kommer att ske. När förslaget går igenom kommer detta att medföra mycket stora förändringar i det svenska skattesystemet och därför har jag ansett detta ämne lämpligt för en examensuppsats.

I ett så komplext rättssystem som skatterätten är det nödvändigt att försöka utröna vad en förändring, som på ytan kanske inte ser så drastisk ut, kommer att medföra för hela skattesystemet. Ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen medför visserligen en radikal förändring inom skatterätten, men för Sverige såsom stat kan det anses som en något blygsam förändring. Denna uppsats syftar dock till att uppmärksamma förslaget på en annan nivå. En helhetssyn på hur det svenska skattesystemet ser ut i ett internationellt perspektiv efter den föreslagna förändringen och hur Sverige såsom stat kommer att påverkas är nödvändig. Vid denna granskning har jag valt att fokusera arbetet på främst två faktorer i det befintliga skattesystemet; avsaknaden av underkapitaliseringsregler och avdragsrätten för räntekostnader.

1.2 Syfte och metod

Denna uppsats syftar till två saker. Det första syftet är att belysa vad det förslag som presenteras i SOU 2001:11 i stora drag innebär för svensk skattelagstiftning. För att klargöra detta, granskas först gällande lagstiftning. Därefter behandlas förslagets innebörd och de förändringar som detta kommer att leda till.

Uppsatsen syftar även till att belysa vad förslaget kan komma att innebära för allokeringen av företag till Sverige. En helhetsgranskning sker av hur det svenska skattesystemet kommer att se ut i ett internationellt perspektiv efter förändringen. Vid denna granskning belyses främst två aspekter; det faktum att Sverige saknar regler beträffande underkapitalisering och att det i Sverige medges avdrag för räntekostnader. En diskussion förs kring huruvida dessa faktorer, tillsammans med ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar, kan anses medföra att Sverige kommer att bli en exceptionellt företagsvänlig stat. Eventuella möjligheter att stävja problem med skatteundandragande vid underkapitaliseringssituationer kommer att behandlas.

I arbetet med denna uppsats har jag tillämpat i huvudsak sedvanlig juridisk metod. Jag har således använt mig av de traditionella rättskällorna lagtext, förarbeten, rättspraxis och doktrin.

1.3 Avgränsningar

Denna uppsats har avgränsats på så sätt att endast det grundläggande i förslaget beträffande ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar behandlas. Med anledning av att syftet med denna uppsats är att belysa vad förslaget i stora drag innebär för den svenska skattelagstiftningen och vad det kan anses medföra beträffande allokeringen av företag till Sverige, har det ej funnits möjlighet att beröra samtliga detaljer i förslaget. Vidare har exempelvis cfc-reglerna och de olika föreslagna reglerna gentemot skatteflykt endast granskats ytligt. Dessa regler är alltför komplexa för att behandlas närmare inom ramen för det utrymme som denna uppsats ger.

Vid en granskning av det svenska skattesystemet ur ett internationellt perspektiv har jag valt att lägga fokus på avdragsrätten för räntor och avsaknaden av regler kring underkapitalisering. Anledningen till att jag ansett just

dessa faktorer lämpliga att granska närmare är att de utmärker det svenska skattesystemet vid en internationell jämförelse och även har varit föremål för en hel del diskussioner.

1.4 Disposition

Uppsatsen är indelad i sex kapitel. I kapitel 2 lämnas en redogörelse över gällande lagstiftning. Kapitel 3 behandlar det förslag som presenteras i SOU 2001:11, där det även diskuteras varför en förändring kan anses önskvärd. I kapitel 4 diskuteras vad förslaget kan anses medföra för Sverige och allokeringen av företag. I detta kapitel behandlas även begreppen underkapitalisering och räntekostnad i ett internationell perspektiv. Kapitel 5 tar upp tänkbara sätt att stävja problem med underkapitalisering utan en lagändring, genomsynsdoktrinen samt Lagen mot skatteflykt. I kapitel 6, slutligen, vävs arbetet samman och personliga åsikter läggs fram.

2. Gällande rätt

2.1 Definition av termen näringsbetingade andelar

Gällande rätt gör en distinktion mellan *näringsbetingade andelar* och *kapitalplaceringsandelar*. Distinktionen är väsentlig då olika regler gäller för beskattning av näringsbetingade respektive kapitalplaceringsandelar. Vid kapitalvinst föreligger skatteplikt oavsett om den avyttrade andelen utgör en näringsbetingad andel eller ej, men vid utdelning skiljer sig beskattningskonsekvenserna av de olika andelarna åt. Som huvudregel gäller att utdelning på näringsbetingade andelar omfattas av skattefrihet, medan utdelning på kapitalplaceringsandelar skall beskattas. Mer om detta i kapitel 2.3.

Termen näringsbetingade aktier infördes genom 1990 års skattereform.⁶ Det allmänna begreppet *aktie* ersattes dock med *andel* i samband med ILs tillkomst. För att en näringsbetingad andel skall föreligga, skall vissa rekvisit uppfyllas, vilka stadgas i 24 kap. 16 § IL. En näringsbetingad andel är en andel som utgör en kapitaltillgång hos ägarföretaget. Vidare måste det sammanlagda röstetalet för ägarföretagets andelar i det utdelande företaget vid beskattningsårets utgång motsvara minst 25 % av röstetalet för samtliga andelar i det utdelande företaget, alternativt att det görs sannolikt att innehavet av andelen *betingas av rörelse* som bedrivs av ägarföretaget eller av företag, som med hänsyn till äganderättsförhållanden eller organisatoriska förhållanden, kan anses stå nära. För att uppfylla det senare kravet fordras att andelsinnehavet är rörelsebetingat vid tidpunkten för utdelningen.

Det följer av 2 kap. 24 § IL att termen *rörelse* innebär annan näringsverksamhet än innehav av kontanta medel, värdepapper eller liknande tillgångar. Om däremot kontanta medel eller liknande tillgångar innehas som ett led i rörelsen, räknas innehavet till rörelsen.

⁶ Prop. 1999/2000:2 s. 318.

Skillnaden mellan kravet på röstetal och kravet på att innehavet skall vara rörelsebetingat är att det förstnämnda är helt oberoende av huruvida innehavet är villkorat av företagets verksamhet eller ej. En näringsbetingad andel föreligger under förutsättning att de formella förutsättningarna är uppfyllda. För att ett innehav skall anses rörelsebetingat skall det göras sannolikt att innehavet betingas av verksamheten i företaget. Ett exempel på detta är då innehavet är erforderligt för att trygga tillförseln av råvaror eller om det utgör ett led i avsättningen av produkter eller tjänster eller samordningen av verksamheten.⁷

Det kan anmärkas att utdelning på näringsbetingade andelar inte är skattefri då det är ett förvaltnings- eller investmentföretag som lämnar utdelning och det utdelande företaget, direkt eller indirekt genom ett eller flera andra förvaltnings- eller investmentföretag, äger mer än enstaka andelar som skulle ha tagits upp om andelarna hade ägts direkt av det företag som äger andelarna i förvaltnings- eller investmentföretaget. Detta följer av 24 kap. 17 § IL. Denna regel syftar till att skatteplikten för mottagen utdelning på kapitalplaceringsandelar inte skall kunna kringgås genom att andelar ägs via ett eller flera förvaltningsföretag eller investmentföretag.

2.2 Kapitalvinster och kapitalförluster

Enligt gällande svensk rätt är juridiska personer skyldiga att erlägga statlig inkomstskatt. Denna skatt, vilken i folkmun kallas *bolagsskatt*, uppgår till 28 %.⁸ Skattskyldighet för bolagsskatt uppkommer vid ett antal tillfällen, men det tillfälle som behandlas i denna uppsats är då den juridiska personen tar emot en utdelning eller då en kapitalvinst uppstår till följd av en avyttring av andelar.

Enligt huvudregeln i 15 kap. 1 § IL skall ersättningar för varor, tjänster och inventarier, avkastning av tillgångar, kapitalvinster samt alla andra inkom-

⁷ Lodin m.fl. 2001 s. 339.

⁸ 65 kap. 14 § IL.

ter i näringsverksamheten tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet. Av detta följer att kapitalvinst till följd av en avyttring av andelar är skattepliktig. Detta gäller oavsett om de avyttrade andelarna är näringsbetingade eller kapitalplaceringsandelar, svenska eller utländska.

En negativ konsekvens som uppstår till följd av beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar är att s.k. kedjebeskattnings uppstår. Detta behandlas närmare längre fram i uppsatsen.

Inom skatterätten eftersträvas ständigt symmetri.⁹ För att uppnå detta medges således fullt avdrag för kapitalförluster enligt 52 kap. 6 § IL.¹⁰ På så vis speglas skatteplikten på kapitalvinster av avdragsrätten för kapitalförluster.

2.3 Utdelning på svenska andelar

Som framgår ovan behandlas utdelning olika inom skatterätten beroende på om den härstammar från näringsbetingade andelar eller kapitalplaceringsandelar. Enligt gällande rätt finns det en möjlighet att skattefritt ta emot utdelning på *näringsbetingade andelar*. Denna skattefrihet uppstår dock endast då utdelningen mottages av svenska aktiebolag eller ekonomiska föreningar som ej utgör investmentföretag eller förvaltningsföretag, svenska stiftelser och ideella föreningar som inte omfattas av skattebefrielse samt svenska sparbanker och försäkringsföretag.¹¹ Skattefriheten omfattar även utländska bolag som är hemmahörande i en stat inom EES och som motsvarar ett sådant svenskt företag som angavs i det föregående.¹²

Således kan konstateras att ett rörelsedrivande aktiebolag beskattas för utdelning på kapitalplaceringsandelar men ej på näringsbetingade andelar. Skälet till detta är att en rörelsevinst endast skall beskattas två gånger – en gång på bolagsnivå och en gång på ägarnivå.¹³ Däremot saknas motsvarande reglering för kapitalvinster, vilket får till följd att ett rörelsedrivande aktie

⁹ Prop. 1998/99:15 s. 115.

¹⁰ Vissa begränsningar gäller dock för handelsbolag, 52 kap. 7 § IL.

¹¹ 24 kap. 15 § IL.

¹² 24 kap. 15 § st. 2 IL.

bolag kan motta utdelning på näringsbetingade andelar skattefritt medan kapitalvinster på motsvarande andelar beskattas. Det faktum att kapitalvinsten beskattas har varit föremål för diskussion, vilket kommer att beröras närmare i kapitel 3.1.

2.4 Utdelning på utländska andelar

2.4.1 Allmänt

Det finns även en möjlighet för svenska bolag att ta emot skattefri utdelning på andelar i utländska juridiska personer. Denna möjlighet infördes första gången år 1979 i form av en dispensregel och RSV fick då möjlighet att medge dispens från skattskyldighet för utdelning på utländska bolag.¹⁴ År 1991 ändrades dock regeln. Det blev då istället Skattemyndigheten som beslutade om skattebefrielsen vid den årliga taxeringen.¹⁵ År 1994 utvidgades möjligheten till skattebefrielse genom att en presumtionsregel infördes i lagtexten. Innebörden av denna presumtionsregel behandlas nedan.

Enligt gällande rätt stadgas följande: för att kunna mottaga utdelning från en utländsk juridisk person utan beskattning fordras att utdelningen inte skulle ha varit skattepliktig om det utdelande bolaget hade varit svenskt. Som framgår av kapitel 2.1 innebär detta bl.a. att ägarandelen måste uppgå till minst 25 % av rösterna eller att innehavet betingas av rörelsen. Dessutom krävs att inkomstbeskattningen av den utländska juridiska personen är jämförlig med den inkomstbeskattning som skulle ha skett enligt IL om inkomsten hade förvärvats av ett svenskt företag.¹⁶ Detta kriterium utgör det s.k. *jämförlighetskravet*. Det finns dock en särskild *presumtionsregel* som är kopplad till detta s.k. jämförlighetskrav. Denna presumtionsregel stadgas i 24 kap. 21 § IL och innebär att en utländsk juridisk person skall presumeras vara underkastad en inkomstbeskattning som är jämförlig den svenska under förutsättning att denna juridiska person är hemmahörande i en stat med vil

¹³ SOU 2001:11 s. 122.

¹⁴ Prop. 1999/2000:2 s. 319.

¹⁵ Prop. 1990/91:107 s. 32.

¹⁶ 24 kap. 20 § IL.

ken Sverige har ingått ett dubbelbeskattningsavtal. Presumtionen gäller dock endast under förutsättning att det utländska bolagets intäkter, inklusive erhållna utdelningar, härrör från verksamhet i Sverige eller i ett avtalsland och att verksamheten är underkastad normal inkomstskatt i det eller de länder där verksamheten bedrivs. Presumptionsregeln är tillämplig även då det utländska bolagets intäkter till *obetydlig del* härrör från ett icke-avtalsland eller från verksamhet som inte beskattats med normal inkomstskatt. Uttrycket ”obetydlig del” innebär att delen inte överstiger 5 % av bolagets totala intäkter.¹⁷

I det följande kommer jämförlighetskravet att behandlas närmare.

2.4.2 Jämförlighetskravet

Det s.k. jämförlighetskravet har väckt stor debatt. Ett antal fall har varit uppe till prövning, där just detta rekvisit har varit omtvistat och det kan därför finnas anledning att granska det närmare.

Det har alltid förelegat ett stort osäkerhetsmoment vid en jämförelse mellan olika staters skattesystem. Stater tillämpar skilda skattesatser och olika regler för bl.a. beräkning av skattebasen, vilket leder till att det ofta är mycket svårt att göra en jämförelse som leder till ett resultat som är tillförlitligt och som verkligen speglar verkligheten.

Med tanke på att utländska bolag verkar under andra ekonomiska förutsättningar och i en helt annan konkurrenssituation än motsvarande svenska bolag, bör kravet på jämförlighet ej drivas för långt.¹⁸ Efter beaktande av skillnaderna mellan olika staters skattesystem, har lagstiftaren nöjt sig med att acceptera en skatt på 15 % på ett underlag beräknat efter svenska regler för beskattning såsom *jämförlig*.¹⁹ Vid jämförelsen är det endast den skatt som skall betalas på de inkomster som ingår i det fiktiva beskattningsunderlaget som skall beaktas. Således skall t.ex. källskatter på utdelning som inte ingår

¹⁷ Prop. 1993/94:234 s. 134.

¹⁸ Prop. 1990/91:107 s. 29.

¹⁹ Prop. 1990/91:107 s. 29.

i beskattningsunderlaget ej medräknas.²⁰ Det följer dock av RÅ 1999 ref. 22 att det inte endast är bolagsskatterna i det andra landet som skall beaktas vid prövningen utan även de källskatter i tredje land som uttas på bolagets ränteinkomster.

Vidare krävs att den utländska juridiska personen är underkastad *gångse bolagsskatt* i sitt hemland. Detta innebär att bolaget inte får omfattas av någon särskild skattebefrielse eller bedriva särskild skattegynnad verksamhet.²¹

Av ovanstående framgår att prövningen av jämförligheten inte är helt enkel. En ytterligare försvårande faktor är att prövningen, huruvida den utländska juridiska personen är underkastad jämförlig beskattning eller ej, inte skall begränsas till enstaka verksamhetsår. Det följer av praxis att prövningen skall avse samtliga verksamhetsår, vilket i flera fall kan försvåra bedömningen avsevärt.²²

Det bör tilläggas att Sverige har ingått dubbelbeskattningsavtal med ett flertal olika stater. Även i dessa avtal regleras utdelning från utländsk juridisk person. Flertalet av dessa avtal är dock uppbyggda på ett annorlunda sätt beträffande utdelning jämfört med de svenska reglerna. Istället för ett jämförlighetskrav uppställs i dessa avtal ett krav på att den vinst, från vilken utdelningen härrör, skall ha varit underkastad normal bolagsskatt i den andra avtalslutande staten. Reglerna i dubbelbeskattningsavtalen tar således ofta sikte på beskattningen av *vinsten* och ej på beskattningen av själva *bolaget*, vilket de svenska interna reglerna gör.²³ Om en tillämpning av IL dock skulle vara mera gynnsam för bolaget, hindrar ej dubbelbeskattningsavtalen att IL tillämpas, eftersom avtalens bestämmelser endast kan lindra beskattningen.²⁴

²⁰ Prop. 1990/91:107 s. 31.

²¹ Prop. 1993/94:234 s. 72.

²² RÅ 1996 ref. 60 och RÅ 1999 ref. 60.

²³ Prop. 1998/99:15 s. 111.

²⁴ Prop. 1990/91:107 s. 30.

I det fall ett svenskt bolag inte kan visa att den inkomstbeskattning som har träffat det utländska bolaget kan anses jämförlig med en beskattning enligt svenska regler, medges en avräkning med 13 % av utdelningens bruttobelopp. Detta förutsätter dock att övriga rekvisit för skattebefrielse är uppfyllda. Denna schablonregel, som stadgas i 1 § st. 3 *Lag (1986:468) om avräkning av utländsk skatt*, syftar till att eliminera eventuella kvarvarande fall av kedjebeskattnings.²⁵

2.4.3 Skattefrihet till följd av implementeringen av moder/dotterbolagsdirektivet

Antalet EG-direktiv på den direkta beskattningens område är relativt begränsat. Inom företagsbeskattningen finns det dock två direktiv som Sverige har implementerat i svensk intern lagstiftning; fusionsdirektivet (direktiv 90/434/EEG) och moder/dotterbolagsdirektivet (direktiv 90/435/EEG). Moder/dotterbolagsdirektivet reglerar beskattning av utdelning från dotterbolag i en medlemsstat till moderbolag i en annan medlemsstat, varför en diskussion kring detta direktiv anses nödvändig.

I föregående kapitel behandlas förutsättningarna för att utdelning på utländska andelar skall vara skattefri. Eftersom direktiv skall införlivas i den nationella lagstiftningen,²⁶ har moder/dotterbolagsdirektivet medfört vissa nödvändiga lagändringar i den svenska skatterätten. För att uppfylla de krav som följer av moder/dotterbolagsdirektivet, stadgas därför *ännu en* situation då ett andelsinnehav skall anses näringsbetingat i 24 kap. 22 § IL. Denna bestämmelse utvidgar reglerna om när ett näringsbetingat andelsinnehav skall anses föreligga på så vis att även innehav av andelar i ett företag i en annan medlemsstat omfattas då det svenska företaget innehar andelar i det utländska företaget motsvarande minst 25 % av *andelskapitalet*.²⁷ Regeln är även tillämplig på lagertillgångar.

Skattefri utdelning kan således endast tas emot av svenska företag.

²⁵ Prop. 1990/91:107 s. 31.

²⁶ Mattsson SN 2000 s. 472.

²⁷ Prop. 2000/2001:22 s. 65.

Direktivet, som följaktligen har implementerats genom bestämmelserna i 24 kap. 22 § IL men även genom 1 § avräkningslagen²⁸ och 4 § kupongskattelagen²⁹, syftar till att undanröja kedjebeskattnings av utdelning från ett medlemsland till ett annat. Direktivet är således ej tillämpligt då det utdelande och det mottagande bolaget är etablerade i samma medlemsstat eller då ett av bolaget har hemvist utanför EU. Beträffande utländska företag som inte är hemmahörande i EU får frågan istället regleras i dubbelbeskattningsavtal.³⁰ Var moderbolagets aktieägare har sin hemvist är dock irrelevant.

Hur ett bolags skatterättsliga hemvist skall bedömas framgår ej av direktivet, utan detta skall avgöras utifrån medlemsstaternas nationella rätt.³¹ Om ett bolag enligt något av medlemsländernas nationella lagstiftning skall anses hemmahörande i det landet, skall bolaget omfattas av direktivet under förutsättning att övriga rekvisit är uppfyllda.³²

De företagsformer som omfattas av direktivets bestämmelser utgörs uteslutande av självständiga juridiska personer som är skattskyldiga såsom egna skattesubjekt till vissa särskilt angivna former av bolagsskatt. För Sveriges del omfattas svenska aktiebolag, bankaktiebolag och försäkringsaktiebolag.³³ Av detta följer således att t.ex. handelsbolag faller utanför direktivets tillämpningsområde. Eftersom det inte föreligger något hinder för medlemsstaterna att utvidga direktivets tillämpningsområde till att även avse andra företagsformer, valde lagstiftaren, i samband med implementeringen av direktivet, att låta skattefriheten omfatta även bl.a. ekonomiska föreningar och svenska sparbanker. Lagstiftaren har dock även valt att begränsa tillämpningsområdet för den i direktivet föreskrivna skattefriheten för mottagen utdelning. Investmentföretag och förvaltningsföretag omfattas följaktligen ej av de skattefrihetsregler som införts till följd av moder/dotterbolagsdirektivet, även om dessa företag bedrivs i form av aktiebolag.³⁴

²⁸ Lag (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.

²⁹ Kupongskattelag (1970:624).

³⁰ Ståhl SN 2001 s. 206.

³¹ Art. 2 direktiv 90/435/EEG.

³² 24 kap. 22 § st. 2 IL.

³³ RSV:s handledning för internationell beskattning 2000, s. 495.

³⁴ 24 kap. 22 § IL jämfört med 24 kap. 13 och 20 §§ IL.

Enligt direktivet uppställs även ett krav på ägarsamband mellan det utdelande och det mottagande bolaget för att utdelningen skall omfattas av direktivet.³⁵ Enligt detta krav skall moderbolaget inneha minst 25 % av kapitalet i dotterbolaget för att direktivet skall vara tillämpligt. Medlemsstater kan dock genom bilaterala avtal komma överens om att ägarkravet istället skall innefatta 25% av röstetalet i dotterbolaget.³⁶ Då Sverige tidigare har låtit röstetalet i ett dotterbolag avgöra huruvida moderbolaget skall kunna motta utdelning skattefritt, har lagstiftaren valt att uppställa ett krav på 25 % av *andelskapitalet* i dotterbolaget.³⁷

Det framgår ej av direktivet huruvida kapitalandelen eller röstetalet skall innehas *direkt* av moderbolaget eller om det räcker med indirekt ägande. I brist på regler får det dock anses mest troligt att direktivet endast tar sikte på direkta innehav.³⁸

Enligt artikel 1.2 i direktivet medges medlemsstaterna en rätt att i vissa undantagsfall låta bli att tillämpa direktivet, trots att de aktuella bolagen uppfyller nämnda förutsättningar. Detta får endast ske i syfte att undanröja skatteflykt. För att kunna tillämpa en skatteflyktsregel i intern rätt eller i ett dubbelbeskattningsavtal, fordras dock att denna regel verkligen är nödvändig för att förhindra skatteflykt. Det är även väsentligt att beakta den allmänna *proportionalitetsprincipen*, enligt vilken den aktuella regeln ej får överstiga vad som krävs för att förhindra skatteflykt. Det bör dock anses osäkert hur långtgående åtgärder som kan anses legitima med stöd av artikel 1.2 i direktivet.³⁹

Det finns två alternativa tillvägagångssätt för moderbolagsstaten att uppnå syftet med direktivet, d.v.s. att undanröja kedjebeskattnings. Antingen kan moderbolagsstaten avstå helt från att beskatta utdelningarna, eller så kan moderbolaget medges en rätt att från skatten på utdelningen avräkna den

³⁵ Art. 3 direktiv 90/435/EEG.

³⁶ Ståhl 2000 s. 209.

³⁷ 24 kap. 22 § IL.

³⁸ Ståhl 2000 s. 209.

³⁹ Ståhl 2000 s. 211.

bolags- och källskatt som belastat utdelningarna i dotterbolagsstaten.⁴⁰ Sverige har valt att tillämpa dessa två metoder parallellt. Huvudregeln är att utdelning skall undantas beskattning. Detta förutsätter dock bl.a. att utdelningen skulle ha varit skattefri om det utdelande bolaget varit svenskt samt att det s.k. jämförlighetskravet är uppfyllt. För det fall dessa krav ej uppfylls, medges en avräkning på 13 % av bruttoutdelningen. (Se vidare kap. 2.4.2.) Sverige har således lagstadgat avräkningsmetoden med hjälp av en schablonmässig regel i avräkningslagen.

⁴⁰ Art. 4 direktiv 90/435/EEG.

3. SOU 2001:11

3.1 Bakgrund och motiv

År 1998 tillsattes en utredning med uppgiften att se över företagsskattefrågor som i huvudsak behandlar omstruktureringar.⁴¹ Samtidigt tillsattes en annan utredning med uppgiften att granska reglerna kring svenska bolags möjlighet att skattefritt ta emot utdelning på andelar i utländska juridiska personer.⁴² Denna utredning fick i uppdrag att lägga fram ett förslag till en regelutformning som förhindrar kedjebeskattning, ökar regelsystemets förutsebarhet och underlättar dess tillämpning samtidigt som behovet att motverka internationell skatteflykt iakttas.⁴³

Det är dessa två utredningar som kom fram till ett gemensamt förslag: *Utdelningar och kapitalvinster på företagsägda andelar (SOU 2001:11)*.

Enligt gällande rätt är utdelning på näringsbetingade andelar undantagen beskattning i syfte att undvika kedjebeskattning i bolagssektorn. I det gemensamma betänkandet föreslås att även beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar avskaffas, vilket skall möjliggöras genom att cfc-reglerna ändras. Således skall såväl utdelning som kapitalvinster på näringsbetingade andelar vara skattefritt.

Ett avskaffande av beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar har varit uppe för prövning redan tidigare. Detta ledde till förslaget att endast halva kapitalvinsten vid en försäljning av näringsbetingade andelar skulle tas upp till beskattning.⁴⁴ Det konstaterades dock att förslaget skulle medföra allt för stora statsfinansiella kostnader och att det därför ej var

⁴¹ Dir. 1998:55.

⁴² Dir. 1998:74.

⁴³ Dir. 1998:74 s. 1.

⁴⁴ SOU 1998:1 s.118.

möjligt att genomföra.⁴⁵ Vidare har kapitalvinstbeskattningen behållits p.g.a. rädsla för att den svenska skattebasen skall försvinna.⁴⁶

Syftet med förslaget att avskaffa beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar är att upprätthålla den grundläggande principen om ekonomisk dubbelbeskattning. Vid en effektiv beskattning av vinster på näringsbetingade andelar uppstår dubbelbeskattning inom bolagssektorn. Men vid beaktande av beskattningen i ägarledet uppkommer en trippelbeskattning. Denna kedjebeskattnings uppstår ej vid utdelning på näringsbetingade andelar, eftersom aktiebolag m.fl. juridiska personer normalt är frikallade från skattskyldighet för sådan utdelning.

Såsom gällande lagstiftning är uppbyggd finns det betydande möjligheter för företag att kringgå beskattning av kapitalvinst. Genom skatteplanering kan företag undvika att få kapitalvinster samtidigt som kapitalförluster eftersträvas med anledning av avdragsrätten. Företagskoncerner kan skatteplanera på så vis att vinster som uppstår på andelar i svenska eller utländska dotterföretag tas till Sverige skattefritt genom att andelarna i ett mellanliggande företag avyttras samtidigt som förluster realiserats i Sverige.⁴⁷ Beskattningen av kapitalvinster och kapitalförluster är således asymmetrisk i praktiken.

Det finns således starka skäl för att avskaffa beskattningen av kapitalvinster på näringsbetingade andelar. Dessutom ligger förslaget bra i tiden. Ett antal länder i Europa har redan infört skattefrihet för näringsbetingade andelar, t.ex. Danmark och Tyskland.⁴⁸ Med anledning av skattefriheten i dessa länder skapas det ett skattekonkurrenstryck mot Sverige och det är svårt att upprätthålla beskattningen i Sverige.⁴⁹ En lagändring är därmed ytterst önskvärd.

⁴⁵ Prop. 1998/99:15 s.116.

⁴⁶ Ohde SvSkT 2001 s. 174.

⁴⁷ Ohde SvSkT 2001 s. 152.

⁴⁸ SOU 2001:11 s. 124.

⁴⁹ SOU 2001:11 s. 124.

Det bör dock tilläggas att förslaget är villkorat av att EU:s uppförandekod för företagsbeskattning inte lägger hinder i vägen.⁵⁰

3.2 Ändrad definition av termen näringsbetingade andelar

Den nuvarande terminologin *näringsbetingade andelar* respektive *kapitalplaceringsandelar* ersätts i SOU 2001:11 med beteckningarna *näringsandelar* respektive *portföljandelar*.⁵¹ Behandlingen av andelar som utgör lagerandelar påverkas följaktligen ej av förslaget.

Nuvarande gränsdragning mellan näringsandelar och portföljandelar föreslås ersättas med en ny skiljelinje. Onoterade andelar skall alltid utgöra näringsandelar. En marknadsnoterad andel skall anses utgöra en näringsandel, under förutsättning att ägarföretaget innehar minst 10 % av rösterna i det ägda företaget alternativt att det görs sannolikt att innehavet av andelen betingas av rörelse som bedrivs av ägarföretaget eller ett närstående företag.⁵² Rekvisiten för när en noterad andel skall anses utgöra en näringsandel, har således en koppling till dagens definition av näringsandel.⁵³ Dock har kravet på röstetal sänkts från 25 % till 10 %.

Gränsdragningen mellan näringsandelar respektive portföljandelar har dragits utifrån det engagemang som ägarföretaget kan antas ha i det ägda företaget. Vid denna bedömning beaktas ägarföretagets risktagande och möjlighet att utöva inflytande i det ägda företaget. En onoterad andel skall alltid anses utgöra ett högt risktagande, oberoende av hur stor ägarandelen eller röstinflytandet är. Vid en noterad andel, däremot, anses röstetalet utgöra en indikator på styrkan av ägarföretagets engagemang.⁵⁴ Enligt utredningen är dock kravet på 25 % av röstetalet satt för högt. Ett innehav motsvarande 10

⁵⁰ SOU 2001:11 s. 14.

⁵¹ SOU 2001:11 s. 14.

⁵² SOU 2001:11 s. 15.

⁵³ Se 24 kap. 16 § IL.

⁵⁴ SOU 2001:11 s. 146.

% av röstetalet har ansetts tillräckligt för att det s.k. ”sparbösseargumentet” skall anses tillintetgjort.⁵⁵

Sparbösseargumentet syftar på den skattemässiga fördel som kan uppnås genom att en fysisk person placerar sina portföljandelar i ett aktiebolag istället för att inneha dem direkt själv. En förmån uppstår i det fall utdelningar sparas. Såvida aktiebolaget ej beskattas för mottagen utdelning, kommer utdelningen inte att beskattas förrän den senare delas ut av aktiebolaget eller då den fysiska personen säljer sina andelar i aktiebolaget. Om portföljandelarna istället ägs direkt av den fysiska personen, blir denna omedelbart skattskyldig för de utdelningar han tar emot. På detta sätt uppnås en räntefördel i det fall portföljandelarna placeras i ett aktiebolag och denna fördel kallas för sparbösseargumentet.⁵⁶

Vidare föreslås det i förslaget att röstetalet skall mätas på företagsnivå och ej på koncernnivå.⁵⁷ Betingandevillkoret behålls alltså oförändrat. Utredningen konstaterar visserligen att detta villkor kan anses en aning diffust, men anför att det har vuxit fram en betydande praxis kring detta rekvisit vilken inte bör urholkas genom att regeln moderniseras i något avseende.⁵⁸

Beträffande noterade andelar föreslås även ett villkor om innehavstid. För att skattefrihet skall gälla, krävs att ägarföretaget har innehaft andelen i minst ett år i följd.⁵⁹ Detta permanenskrav ersätter i princip behovet av svårhanterliga regler beträffande avskattning m.m. vid karaktärsbyten.⁶⁰ Permanenskravet förelås gälla för noterade andelar som utgör näringsandelar såväl p.g.a. röstvillkoret som p.g.a. betingandevillkoret. Däremot gäller inget permanenskrav för onoterade andelar.

För det fall utdelning tas upp i räkenskaperna på en noterad andel som innehafts som näringsandel i *mindre* än ett år, gäller följande: om andelen avyttras innan den innehafts ett år eller om den inom denna tid upphör att vara en näringsandel, skall utdelningen tas upp som intäkt det beskattningsår då

⁵⁵ SOU 2001:11 s. 146.

⁵⁶ SOU 2001:11 s. 145.

⁵⁷ SOU 2001:11 s. 147.

⁵⁸ SOU 2001:11 s. 148.

⁵⁹ SOU 2001:11 s. 138.

⁶⁰ Ohde SvSkT s. 154.

händelsen inträffar.⁶¹ Även kapitalvinst på en näringsandel skall tas upp som intäkt, såvida permanenskravet ej är uppfyllt.

Utdelningar och kapitalvinster på *portföljandelar* föreslås även i fortsättningen träffas av beskattning och kapitalförluster kommer att förbli avdragsgilla.⁶²

Ett avskaffande av beskattningen av portföljandelar skulle i och för sig förbättra investeringsklimatet för finansiella placeringar, eftersom det skulle innebära att kedjebeskattnings undviks och att symmetrin i skattesystemet ökar.⁶³ Ett avskaffande skulle dock kunna leda till en mycket hög statsfinansiell kostnad som är oerhört svår att finansiera.⁶⁴ Utredaren konstaterar vidare att ett avskaffande av beskattning av portföljandelar är kopplad till faktorer som ej behandlas i den aktuella utredningen och att denna fråga därför lämpar sig för en annan särskild utredning.⁶⁵

3.3 Företagsformer som omfattas av SOU 2001:11

Förslaget avses gälla för andelar som innehas av svenska aktiebolag, ekonomiska föreningar och andra svenska juridiska personer som enligt gällande rätt kan ta emot skattefri utdelning på näringsbetingade andelar.⁶⁶ Även utländska motsvarigheter till dessa företag omfattas av förslaget, under förutsättning att dessa företag är hemmahörande i en EES-stat och att de beskattas likartat med svenska företag.⁶⁷ Så långt överensstämmer förslaget i stora drag med gällande regler beträffande vilka som kan mottaga skattefri utdelning på näringsbetingade andelar.⁶⁸

⁶¹ SOU 2001:11 s. 15.

⁶² SOU 2001:11 s. 145.

⁶³ SOU 2001:11 Bilaga 5 s. 412.

⁶⁴ SOU 2001:11 Bilaga 5 s. 413.

⁶⁵ SOU 2001:11 s. 145.

⁶⁶ Se 24 kap. 15 § IL.

⁶⁷ SOU 2001:11 s. 14.

⁶⁸ Se 24 kap. 15-22 §§ IL.

Förslaget medför dock en radikal skillnad jämfört med gällande rätt beträffande vilka företagsformer som skall omfattas av skattebefrielsen. Enligt förslaget skall nämligen reglerna utvidgas från att omfatta rörelsedrivande företag till att även omfatta förvaltande företag.⁶⁹ Syftet med detta är att befrämja utvecklingen av riskkapitalverksamhet.⁷⁰ Då förvaltningsföretag innehåller marknadsnoterade andelar som motsvarar 10 % av röstetalet blir utdelningar och kapitalvinster på dessa andelar skattefria. Onoterade andelar omfattas av skattefriheten oavsett röstetal och innehavstid, precis som för rörelsedrivande företag.⁷¹ Utdelning som förvaltningsföretag mottager på portföljandelar kommer dock att beskattas även om en vidareutdelning sker. Detta innebär att de skattemässiga villkoren försämras för vissa förvaltningsföretag jämfört med gällande regler.⁷²

Den skattemässiga kategorin *förvaltningsföretag* kommer följaktligen att försvinna helt ur skattelagstiftningen.

3.4 Kapitalförluster på näringsandelar

Förslaget innefattar även regler om att avdrag inte skall medges för kapitalförluster på onoterade andelar och inte heller på noterade andelar som innehafts i minst ett år.⁷³ Beträffande företag i intressegemenskap, skall dessa ej medges avdrag för kapitalförluster vid avyttring av näringsandelar oberoende av den tid som andelarna har innehafts.⁷⁴

Utredningen bygger på en önskan att eftersträva symmetri inom skattelagstiftningen. Andelar som medför skattefria kapitalvinster bör följaktligen medföra icke avdragsgilla kapitalförluster. På detta vis hindras företag från att kunna utnyttja fordringar m.m. för att realisera lyckosamma investeringar med skattefria andelsvinster medan förlustaffärer skall kunna dras av genom fordringar m.m. på företag i intressegemenskap.⁷⁵

⁶⁹ SOU 2001:11 s. 151.

⁷⁰ SOU 2001:11 s. 15.

⁷¹ SOU 2001:11 s. 152.

⁷² Se 24 kap. 13 § IL angående utdelning till förvaltningsföretag.

⁷³ SOU 2001:11 s. 143.

⁷⁴ SOU 2001:11 s. 145.

3.5 Skatteflyktsregler

3.5.1 Allmänt

Förslaget innefattar även ett antal regler som skall motverka att förslaget avseende skattefrihet för kapitalvinster på näringsandelar öppnar möjligheter till omotiverade skatteförmåner. Dessa föreslagna regler är generella, vilket innebär att de riktar sig mot alla typer av företag, såväl stora som små och oberoende av företagets ägarstruktur.⁷⁶ I det följande kommer tre av dessa regelkomplex att återges relativt kortfattat.

3.5.2 Skalbolag

I samband med 1992 års skattereform avskaffades dåvarande stoppregler mot handel med *vinstbolag*. Begreppet vinstbolag uppkom under 1960- och 1970-talen i samband med överlåtelse av bolag som vid överlåtelse tillfället innehöll obeskattade vinstmedel. Under senare år har dock begreppet skalbolag vunnit alltmer mark. Detta begrepp torde vara synonymt med begreppet vinstbolag.⁷⁷

Motiveringen bakom avskaffandet av stoppreglerna var att de särskilda fåmansföretagsreglerna skulle motverka handel med skalbolag.⁷⁸ Skalbolagstransaktioner har dock ökat under senare år, varför en lagstiftning på området har ansetts angelägen.⁷⁹

Med skalbolag avses aktiebolag eller ekonomisk förening som inte bedriver någon verksamhet längre, inte har några rörelsetillgångar eller endast i begränsad omfattning har sådana tillgångar och som istället innehåller kassabelopp och liknande tillgångar som är oproportionerligt stora i förhållande till tidigare verksamhet. Således beaktas endast tillgångssidan hos det avytttrade företaget. Hur dessa tillgångar har finansierats är irrelevant.⁸⁰ Köpe

⁷⁵ Ohde SvSkT s. 156.

⁷⁶ Johansson SvSkT 2001 s. 471.

⁷⁷ Grosskopf 1989 s. 17.

⁷⁸ RSV-NYTT 19/98 s. 2.

⁷⁹ SOU 2001:11 s. 164.

⁸⁰ Johansson SvSkT 2001 s. 472.

skillingen för obeskattade vinstmedel i ett skalbolag på den svartgrå marknaden ligger normalt på 85 - 95 % av vinstmedlen.⁸¹

Motiven bakom skalbolagsaffärer varierar från fall till fall. Som exempel kan dock nämnas avsikten att förvandla löpande intäkter till lågbeskattade kapitalvinster på andelar.⁸²

Med anledning av ovanstående problematik föreslås att ett s.k. *skalbolagsvillkor* skall införas. Eftersom kapitalvinst vid en försäljning av näringsandelar i ett företag med obeskattade vinster enligt gällande rätt skall beskattas, har handel med skalbolag ej aktualiserats inom bolagssektorn. Men då denna beskattning avskaffas, krävs en regel för att förhindra att denna typ av handel uppstår.⁸³

För att skalbolagsvillkoret skall anses uppfyllt krävs att summan av kontanta medel och markandsvärdet av värdepapper och liknande tillgångar hos det avyttrade företaget *ej* överstiger ett jämförelsebelopp.⁸⁴ I det fall samtliga andelar har avyttrats, utgörs jämförelsebeloppet av halva ersättningen. I annat fall skall jämförelsebeloppet utgöras av hälften av ett fiktivt pris för samtliga andelar beräknat med utgångspunkt i priset för de avyttrade tillgångarna. För att motverka ett kringgående av skalbolagsregeln, skall visst värde läggas till summan av kontanta medel m.m.⁸⁵ Det som skall adderas är marknadsvärdet av andra tillgångar som anskaffats tidigast två år före avyttringen under förutsättning att dessa tillgångar saknar affärsmässigt samband med verksamheten och det kan antas att anskaffningen skett i syfte att tillgångarna lätt skall kunna avyttras efter försäljningen av andelarna.

Om skalbolaget inte är uppfyllt, d.v.s. att kontanta medel överstiger jämförelsebeloppet, skall hela ersättningen tas upp som kapitalvinst. Avräkning av ingångsvärdet på de avyttrade andelarna tillåts *ej*.⁸⁶

⁸¹ SOU 2001:11 s. 163.

⁸² Grosskopf 1989 s. 22.

⁸³ SOU 2001:11 s. 124.

⁸⁴ SOU 2001:11 s. 163.

⁸⁵ SOU 2001:11 s. 165.

⁸⁶ SOU 2001:11 s. 176.

Det finns dock undantagsfall då skalbolagsvillkoret ej skall tillämpas. Så är fallet vid likvidation, konkurs eller om hälften av andelarna i det avyttrade bolaget är marknadsnoterade. Vidare skall villkoret ej bli tillämpligt då särskilda skäl talar mot en tillämpning av regeln.⁸⁷ En närmare specificering av under vilka förutsättningar rekvisitet särskilda skäl skall anses föreligga förekommer ej i förslaget, vilket innebär att praxis så småningom får vara vägledande.⁸⁸

3.5.3 Återköp

Det andra regelkomplexet som skall hindra skatteflykt är det s.k. *återköp*-*villkoret*. Detta villkor kan sägas komplettera skalbolagsvillkoret, eftersom dess syfte är att motverka ett kringgående av skalbolagsvillkoret.⁸⁹

Återköp-villkoret innebär att den övervägande delen av de tillgångar som fanns hos det avyttrade företaget varken direkt eller indirekt får förvärfvas av det avyttrade företaget eller någon i intressegemenskap med detta inom två år efter den ursprungliga avyttringen. Om villkoret ej uppfylls, skall hela ersättningen tas upp till beskattning det beskattningsår då återköpet sker.⁹⁰ Detta innebär, precis som i det fall skalbolagsvillkoret ej är uppfyllt, att avräkning ej får ske av ingångsvärdet på de avyttrade andelarna.

Återköp-villkoret skall ej vara tillämpligt under samma omständigheter som skalbolagsvillkoret, se kapitel 3.5.2.⁹¹

3.5.4 Förpackningar

Ett tredje regelkomplex skall motverka att skattefriheten för kapitalvinster kan leda till omotiverade skatteförmåner. Avskaffandet av kapitalvinstbeskattningen kan föranleda att värdefulla tillgångar som har producerats inom

⁸⁷ SOU 2001:11 s. 173.

⁸⁸ Johansson SvSkT 2001 s. 473.

⁸⁹ SOU 2001:11 s. 17.

⁹⁰ SOU 2001:11 s. 167.

⁹¹ SOU 2001:11 s. 173.

en koncern läggs in i ett dotterföretag. Därefter säljs andelarna i dotterföretaget istället för de producerade tillgångarna, vilket leder till en avsevärt lägre skatt. Detta förfarande betecknas *förpackning*.⁹² Ett dylikt förfarande medför att det säljande företaget undgår en beskattning av vinsten, samtidigt som det köpande företaget förlorar de värdeminskingsavdrag som det hade varit berättigat till vid ett normalt köp.⁹³

En tillåtelse av förpackningar skulle kunna leda till vissa positiva effekter. Symmetrin i skattesystemet ökar, vilket i sin tur kan leda till bättre resursallokering om ett köpande företag har för låg lönsamhet för att det skall vara möjligt att utnyttja avskrivningsreglerna fullt ut. Skatteavdraget kan då läggas i det säljande företaget.⁹⁴ Förpackningar leder dock till en kraftig minskning av de statsfinansiella intäkterna.

Av olika skäl innehåller förslaget inga generella regler mot förpackningar.⁹⁵ Däremot föreslås reglering på ett specifikt område. Stoppregeln tar sikte på avyttringar av företag som äger en fastighet, under förutsättning att det sålda fastighetsägande företaget eller dess moderföretag är ett fåmansföretag. Regeln omfattar således endast fåmansföretag.

För att regeln skall bli tillämplig fordras att fastigheten huvudsakligen har använts som bostad för en delägare eller närstående till denne någon gång under de tre åren som föregick försäljningen.⁹⁶

Om villkoret är uppfyllt och under förutsättning att fastighetens marknadsvärde är högre än det skattemässiga värdet, skall fastigheten skattas av hos det avyttrade företaget. Detta skall ske genom att företaget skall anses avyttra och därefter åter förvärva fastigheten.⁹⁷

Det bör dock tilläggas, att avskattning ej skall ske om ersättningen skall tas upp som kapitalvinst med anledning av skalbolags- eller återköpsvillkoret.

⁹² Johansson SvSkT 2001 s. 481.

⁹³ SOU 2001:11 Bilaga 7 s. 425.

⁹⁴ Läs mer i SOU 2001:11 Bilaga 7 s. 426.

⁹⁵ SOU 2001:11 s. 168.

⁹⁶ SOU 2001:11 s. 168.

⁹⁷ SOU 2001:11 s. 17.

3.6 Ändrade cfc-regler

3.6.1 Skälen bakom förslaget till nya cfc-regler

3.6.1.1 Rän-teavdragsarbitrage

Ganska snart efter att utredningarna bakom förslaget kom igång, uppkom en diskussion kring s.k. *rän-teavdragsarbitrage*; ett förfarande genom vilket företagsvinster i Sverige omvandlas till skattefria kapitalvinster i andelar i ett lågbeskattat utländskt bolag.⁹⁸ Detta förfarande kan gå till så att ett svenskt företag lånar upp stora belopp. Beloppen tillskjuts därefter det lågbeskattade utländska bolaget som ett kapitaltillskott. Efter att beloppen har förräntats där, delas avkastningen ut till det svenska bolaget.⁹⁹ (I kapitel 4.3 behandlas den svenska avdragsrätten för räntekostnader närmare.)

Reglerna om beskattning av kapitalvinster på näringsbetingade andelar i gällande rätt syftar till att motverka olika former av rän-teavdragsarbitrage. Om dessa regler avskaffas helt, förlorar således skattesystemet ett skydd mot dylikt förfarande. Med anledning av detta, föreslår utredningen att gällande cfc-regler skall ändras på ett sätt som möjliggör att kapitalvinstbeskattningen avskaffas.¹⁰⁰ Förslaget till ändring av cfc-reglerna kommer att i korthet behandlas i kapitel 3.6.2.

3.6.1.2 EU:s uppförandekod

Den 1 december 1997 antog EU en uppförandekod för företagsbeskattning. Denna kod skall förhindra att medlemsstaterna inte lockar till sig investeringar med hjälp av ”illojala” skatteåtgärder. Den s.k. *Primarologruppen*, ledd av Storbritanniens biträdande finansminister Dawn Primarolo, har efter uppförandekodens införande fört arbetet vidare.¹⁰¹ Primarologruppen granskar olika staters skattesystem och kontrollerar huruvida de kan anses förenliga med uppförandekoden.

⁹⁸ SOU 2001:11 s. 13.

⁹⁹ Rabe SN 2001 s. 172.

¹⁰⁰ SOU 2001:11 s. 14.

¹⁰¹ Rabe SN 2001 s. 173.

En skattelagstiftning där kapitalvinst är skattebefriad utan några som helst begränsningar torde strida mot EU:s uppförandekod för företagsbeskattning. Det följer av Primarolorapporten p. 51 att när kapitalvinstbeskattningen är avskaffad skall punkt L i EU:s uppförandekod beaktas. Punkt L i Uppförandekoden lyder:

”Rådet konstaterar att bestämmelserna mot missbruk och de motåtgärder som finns i skattelagar och dubbelbeskattningsavtal spelar en grundläggande roll i kampen mot skatteflykt.”

Primarologruppen rekommenderar således att någon form av motåtgärd skall finnas för att förhindra missbruk av kapitalvinstskattefrihet.¹⁰² Cfc-lagstiftningen är en mycket effektiv motåtgärd för att garantera att reglerna för kapitalvinstfrihet inte kan missbrukas. Med anledning av förslaget att avskaffa kapitalvinstbeskattning, fordras således nya cfc-regler som är anpassade efter detta.

3.6.2 Innebörden av förslaget till nya cfc-regler

Enligt gällande rätt skall en delägare beskattas för sina andelar i en utländsk juridisk person såvida vissa rekvisit är uppfyllda. För att cfc-beskattning skall ske fordras enligt 6 kap. 15 § st. 2 IL bl.a. att minst 50 % av antingen kapitalet eller röstetalet i den utländska juridiska personen kontrolleras av i Sverige obegränsat skattskyldiga. Enligt förslaget skall detta villkor avskaffas helt. Cfc-beskattning skall enligt förslaget kunna träffa en skattskyldig fysisk eller juridisk person, som, tillsammans med andra skattskyldiga personer i intressegemenskap, innehar minst 10 % av kapitalet.¹⁰³ En mycket viktig förändring i detta sammanhang är dock att vid bedömningen av huruvida personen äger andelar som motsvarar 10 % av kapitalet i det utländska företaget, innefattas även indirekt ägande via ett eller flera *utländska företag*.¹⁰⁴

¹⁰² Rabe SN 2001 s. 173.

¹⁰³ SOU 2001:11 s. 200.

¹⁰⁴ Dahlberg SN 2001 s. 249.

En ytterligare ändring är att cfc-beskattning skall inriktas på lågbeskattade intäkter av passiv verksamhet¹⁰⁵ hos det utländska företaget.¹⁰⁶ Att en intäkt är lågbeskattad innebär att den beskattas lindrigare jämfört med vad som skulle ha skett om 70 % av intäkterna hade utgjort överskott av näringsverksamhet för ett svenskt aktiebolag.¹⁰⁷ Tilläggas bör, att intäkter av passiv verksamhet presumeras ej lågbeskattade om det utländska företaget är hemmahörande i en stat på en s.k. ”vit lista” och vissa andra villkor är uppfyllda.¹⁰⁸

Cfc-beskattning skall endast ske såvida de lågbeskattade intäkterna av passiv verksamhet överstiger 10 % av bolagets totala intäkter. Innebörden av en cfc-beskattning är att den svenska delägaren som intäkt av näringsverksamhet skall ta upp sin andel av 70 % av det utländska företaget lågbeskattade intäkter av passiv verksamhet, till den del det överstiger 10 % av företagets totala intäkter. Alternativt har delägaren alltid en rätt att välja cfc-beskattning av sin andel av *hela* bolagets resultat, dock då efter den vanliga skattesatsen på 28 %.¹⁰⁹

Anmärkas kan att cfc-reglerna i dess nya skepnad även fyller funktionen att ersätta det komplicerade jämförlighetskravet beträffande utdelning på utländska andelar.¹¹⁰ Detta villkor faller ju bort i samband med ett avskaffande av kapitalvinstbeskattning.

¹⁰⁵ Som intäkter av *passiv verksamhet* räknas bl.a. ränteintäkter, mottagen utdelning som skulle varit skattepliktig om den erhöles av ett svenskt aktiebolag och ersättning p.g.a. upplåtelse av nyttjanderätt till materiella eller immateriella tillgångar. SOU 2001:11 s. 205.

¹⁰⁶ SOU 2001:11 s. 205.

¹⁰⁷ SOU 2001:11 s. 208.

¹⁰⁸ SOU 2001:11 s. 211.

¹⁰⁹ SOU 2001:11 s. 220.

¹¹⁰ SOU 2001:11 s. 129.

4. Allokeringen av företag till Sverige

4.1 Allmänt

Ett slopande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar skulle medföra att Sverige tar ett steg närmare en globalt anpassad lagstiftning. Såsom framgår ovan har flera stater redan infört skattefrihet på näringsbetingade andelar och ett antal andra stater har ämnet uppe för diskussion. Detta medför ett mycket starkt skattekonkurrenstryck gentemot Sverige. Sett ur ett relativt snävt perspektiv medför således den föreslagna förändringen att Sverige tar ett nödvändigt steg för att närma sig den internationella utvecklingen.

Ett slopande av kapitalvinstbeskattningen medför dock en stor förändring i skattesystemet och ett beaktande av samtliga dess konsekvenser torde således vara nödvändig. Av detta följer att hänsyn bör tas till vad förslaget medför för hela det svenska lagstiftningssystemet och vad det kan anses betyda för den framtida allokeringen av företag till Sverige.

Det är oundvikligt att ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen skulle medföra väsentliga statsfinansiella kostnader i den bemärkelsen att Sverige går miste om skatteintäkter.¹¹¹ I syfte att försöka finansiera denna kostnad föreslås en sänkning av procenttalet för beräkning av det största belopp med vilket juridiska personer får göra avdrag för avsättning till periodiseringsfond. Det bör dock beaktas att så länge Sverige behåller kapitalvinstbeskattningen, kommer landet att träffas av ett skattekonkurrenstryck vilket antagligen kommer att öka med tiden eftersom allt fler stater väljer att avskaffa kapitalvinstbeskattningen. Detta internationella skattekonkurrenstryck medför att företag väljer att etablera sig där skattelagstiftningen är mest gynnsam, d.v.s. i de stater som har slopat kapitalvinstbeskattningen. På lång sikt

¹¹¹ SOU 2001:11 Bilaga 8 s. 434.

medför således denna utveckling att Sverige, vid ett behållande av kapitalvinstbeskattningen, kommer att gå miste om stora skatteintäkter. Ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen torde således medföra det långsiktigt bästa ekonomiska resultatet. En annan aspekt på varför förslaget bör gå igenom är att förslaget kan anses nödvändigt för att Sverige skall kunna hävda sig såsom en stat med företagsvänligt skatteklimat som följer den internationella lagstiftningsutvecklingen.

Vid en helhetssyn av vad förslaget torde komma att medföra för det svenska skattesystemet kan således följande anföras; det gällande skattesystemet inkluderar bl.a. en relativt hög skattesats tillsammans med en kapitalvinstbeskattning vilken leder till en trippelbeskattning. Dessa faktorer medför att flera företag väljer att etablera sig utomlands för att lindra beskattningen. I det fall kapitalvinstbeskattningen avskaffas, torde företagsklimatet i Sverige förbättras betydligt; ingen beskattning av kapitalvinster på näringsbetingade andelar tillsammans med det faktum att Sverige saknar regler beträffande s.k. *underkapitalisering* och att *räntor är avdragsgilla* i Sverige samt att Sverige har ett rikt nät av *dubbelbeskattningsavtal* med andra länder, vilket ger en reducerad kupongskatt på utdelningar till och från Sverige,¹¹² medför att Sverige blir ett mycket företagsvänligt land. Det har t.o.m. hävdats att Sverige håller på att förvandlas till ett skatteparadis.¹¹³ Ett antal länder har infört regler beträffande underkapitalisering och det är inte vanligt att räntor är avdragsgilla utomlands. Dessa omständigheter kan bidra till att allokeringen av företag till Sverige kommer att öka avsevärt om förslaget går igenom.

Det är således ej *enbart* ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen som skulle bidra till att Sverige blir en stat med ett företagsvänligt skattesystem. Istället är det denna faktor *tillsammans* med andra befintliga faktorer i skattesystemet, som skulle kunna bidra till en ökad allokering av företag. I

¹¹² SOU 1962:59 s. 196.

¹¹³ Ernst Forsberg, chef för skatteavdelningen på Öhrlings PriceWaterHouse Coopers, Finansstidningen 2002-01-11.

det följande behandlas två av dessa befintliga faktorer; underkapitalisering och avdragsgilla räntekostnader. Dessa instrument kommer att granskas i ett internationellt perspektiv och eventuella tillvägagångssätt för att förhindra att de utnyttjas vid olika former av skatteflykt kommer att behandlas.

4.2 Underkapitalisering

Begreppet *soliditet* avser förhållandet mellan företagets skulder och eget kapital och varierar naturligtvis mellan olika företag. Kapitaliseringsgraden kan vara en direkt konsekvens av vilken bransch, företagsform, tid och stat som företaget figurerar i.¹¹⁴

Med begreppet *underkapitalisering* förstås det förhållande då ett företag har ett alltför lågt eget kapital i förhållande till dess skulder och att detta förhållande medför vissa skatterättsliga konsekvenser.¹¹⁵ Underkapitalisering är således ej en företagsekonomisk definition utan snarare en benämning på ett förhållande som har betydelse ur skatterättslig synvinkel.

Beträffande uppenbara fall av underkapitalisering är det i allmänhet fråga om företag vars soliditet, i förhållande till den bedrivna verksamheten och risktagande m.m., är sådan att företaget på den öppna marknaden inte kan erhålla lån på likvärdiga villkor som ägarna kan lämna. Istället tillskjuter ägarna kapital i form av lån.¹¹⁶ Genom detta förfarande uppnås den fördelen att ersättningen för lånet kan betalas i form av avdragsgill ränta. Om ägarna istället hade tillfört ett ordinärt kapitaltillskott hade ersättningen utgjorts av utdelning, vilken ej är avdragsgill. Mer om avdragsgilla räntekostnader i kapitel 4.3.

Det finns ett antal skäl till varför ägare väljer att underkapitalisera sina företag. Bl.a. kan nämnas att utländska dotterbolag lånefinansieras i syfte att ägarna därefter kan debitera dotterbolaget avdragsgilla räntor istället för att ta hem vinsten i form av skattepliktig utdelning. Genom detta förfarande

¹¹⁴ Gäverth SN 1998 s. 248.

¹¹⁵ RSV:s handledning för internationell beskattning 2000 s. 240.

¹¹⁶ Gäverth 1999 s. 30.

minskar även skatteunderlaget i dotterbolagets hemviststat, vilket leder till lägre skattekostnader. Vidare stadgas det i flertalet dubbelbeskattningsavtal att räntekostnader skall beskattas lindrigare än utdelningsinkomster.¹¹⁷

Allt fler stater har infört, eller avser att införa, särskilda skatterättsliga regler för att motverka räntebetalningar från underkapitaliserade bolag till deras utländska ägare.¹¹⁸ Mexico, Holland och USA är exempel på stater som har infört diverse regler respektive principer gentemot underkapitalisering.¹¹⁹ Anledningen till att allt fler stater väljer att införa regler kring underkapitalisering är den ökade vetskapen om att allt fler multinationella företag utnyttjar fördelarna med att låta deras dotterbolag förbli mycket svagt kapitaliserade i syfte att få beskattningen förlagd i en lågbeskattad stat. Koncerner tillämpar en mycket hög belåningsnivå i länder med hög skattesats, varigenom räntebetalningarna kan överföras till stater med lägre skattesats.¹²⁰

Det kan vara problematiskt att veta var gränsen går för att ett bolag skall anses underkapitaliserat. För att klargöra detta har flertalet av medlemstaterna i OECD, varav flera tillhör den Europeiska Unionen, infört s.k. *debt to equity ratio-regler* beträffande underkapitalisering. En debt to equity-regel innehåller ett bråktal, t.ex. 3:1, vilket anger en övre gräns för de skulder som skattemässigt accepteras i förhållande till det egna kapitalet. Om denna gräns överskrids anses det låntagande bolaget underkapitaliserat.¹²¹

Regler gentemot underkapitalisering kan ha olika innebörd. Vissa regler innebär att underkapitaliserade bolag vägras omkostnadsavdrag för vissa räntebetalningar.¹²² En del stater, däribland USA,¹²³ har dock gått längre och infört regler med innebörden att avdragsgilla räntebetalningar skatterättsligt omklassificeras till icke avdragsgiltig utdelning. Däremot omklassificeras ej lån till kapitaltillskott. Med andra ord kan dessa regler sägas medföra en form av *genomsyn*, där det konstateras att den ekonomiska innebörden av ett

¹¹⁷ Gäverth SN 1998 s. 248.

¹¹⁸ Brandt SN 1997 s. 254.

¹¹⁹ Gäverth 1999 s. 31.

¹²⁰ Gäverth SN 1998 s. 248.

¹²¹ Brandt SN 1997 s. 255.

¹²² Brandt SN 1997 s. 255.

låneavtal avviker från den formella på så vis att den reella innebörden i själva verket är ett kapitaltillskott.¹²⁴

I Sverige däremot saknas regler beträffande underkapitalisering. Alternativa tillvägagångssätt att ändå komma åt dylika förfarande behandlas i kapitel 5.

4.3 Ränitebegreppet och avdragsrätten för räntor

I Sverige är räntekostnader i en näringsverksamhet i princip avdragsgilla fullt ut enligt 16 kap. 1 § IL. Räntor är avdragsgilla även om de inte uppfyller det grundläggande kravet för avdragsrätt i IL, d.v.s. även om de inte utgör en kostnad för intäkternas förvärvande.

Enligt en allmän princip inom skatterätten gäller att om visst slag av intäkt är undandragen beskattning, skall omkostnaderna för denna intäkts förvärvande ej heller medges avdrag. Hela förvärvskällan, såväl intäkterna som utgifterna, skall således hållas utanför inkomstberäkningen.¹²⁵ Av detta följer således att räntor måste tillhöra en skattepliktig verksamhet för att vara avdragsgilla.

För att något skall kunna hänföras till ränta måste det utges som ersättning för penninglån. Inom skatterätten gäller ett formellt ränitebegrepp, där parternas rubricering av utbetalade belopp tillmäts stor betydelse.¹²⁶

För att ett belopp skall kunna behandlas som ränta vid beskattningen krävs ej att det utbetalas *direkt* från låntagaren till den som lånat ut pengarna. Det följer av praxis att även s.k. ränitekompensation, d.v.s. ersättning som ursprunglig lånegivare eller annan innehavare av fordran vid avyttring av fordran till tredje man erhåller som kompensation för upplupen ej förfallen ränta, skall behandlas som ränta.¹²⁷

¹²³ Bergmann SN 1998 s. 838.

¹²⁴ Gäverth 1999 s. 31.

¹²⁵ SOU 1926:18 s. 54 och SOU 1931:40 s. 156.

¹²⁶ Roupe SN 1993 s. 449.

¹²⁷ RÅ83 1:79, RÅ 1984 Aa 81.

I doktrin uppställs ytterligare ett krav för att en betalning skall behandlas som ränta, nämligen att avkastningen på en fordran skall vara *förutsebar*.¹²⁸ Som en följd av detta torde oförutsebara ersättningar från låntagare som betalas ut till borgenärer utan att fordringen avyttras inte betraktas som ränta.

Det vanligaste sättet att avtala om ränta är att uttrycka det i procent av lånebeloppet. Denna procentsats är ofta samma under hela lånetiden, men kan även vara rörlig beroende på förhållandena på penningmarknaden.¹²⁹

Som framgår ovan är avdragsrätten för räntor i princip utan inskränkningar för oinskränkt skattskyldiga personer. Det finns dock ett fåtal fall då inskränkningar i avdragsrätten aktualiseras. Exempelvis kan nämnas att det finns en särskild reglering kring s.k. *vinstandelslån* i 24 kap. 5 § IL. Denna bestämmelse tar sikte på lån där räntan är helt eller delvis beroende av det låntagande företags resultat. Det låntagande bolaget får avdrag för hela räntan på ett vinstandelslån under förutsättning att lånet är emitterat på öppna marknaden eller att rätten att teckna vinstandelslån är förbehållen en från företaget fristående personkrets. Är lånet däremot emitterat med företrädesrätt för aktieägare eller någon med vilket företaget är i intressegemenskap, får det låntagande bolaget ej avdrag för någon del av den rörliga räntan. Ett undantag görs dock beträffande börsnoterade bolag. Om ett företag inte uppfyller de kriterier som uppställs i lagrummet och således nekats avdragsrätt för ränta, kan RSV medge dispens.¹³⁰

För det fall ett bolag vägras avdrag för rörlig ränta, skall ändock mottagaren inkomstbeskattas som om ränta erhållits.¹³¹

Vidare kan tilläggas att det utomlands är vanligt med bestämmelser angående inskränkningar i avdragsrätten på grund av att ett lån har använts till förvärv av tillgångar som ej avkastar någon eller en mycket låg skattepliktig inkomst. Motsvarande regel saknas i det nuvarande svenska skattesystemet,

¹²⁸ Roupe SN 1993 s. 450.

¹²⁹ Roupe SN 1993 s. 450.

¹³⁰ Prop. 1976/77:93 s. 31.

¹³¹ Prop. 1976/77:93 s. 30.

men fanns dock i tidigare lagstiftning. Denna bestämmelse tog sikte på ränta på lån som använts för förvärv av s.k. rörelsebetingade aktier där utdelningen var skattefri för mottagande aktiebolag. Regeln slopades dock med motiveringen att den skapade en bristande neutralitet mellan olika finansieringsformer för aktieinnehav och medförde en ojämnhet i beskattningen.¹³² Vidare anfördes att den skattemässiga behandlingen av ett bolags utdelningsinkomster bör regleras på inkomstsidan och ej på kostnadssidan.¹³³

Det bör tilläggas att det inte finns några begränsande bestämmelser avseende avdragsrätten för räntor som betalas till utländska skattesubjekt, d.v.s. personer som inte är oinskränkt skattskyldiga i Sverige. Avdragsrätten är densamma oavsett om räntor betalas till svenska eller utländska skattesubjekt.¹³⁴

Utländska juridiska personer är skattskyldiga i Sverige för inkomst av näringsverksamhet hänförlig till fast driftställe i enlighet med 6 kap. 11 § IL. Inom ramen för en sådan verksamhet är således räntor, hänförliga till detta fasta driftställe, avdragsgilla precis som för svenska bolag. Det har diskuterats huruvida ett driftställe kan debiteras räntekostnader från huvudkontoret. Avdrag skall dock ej medges för debiteringar som benämns ränta för medel som huvudkontoret har ställt till filialens förfogande.¹³⁵

Ränta som betalas från en svensk låntagare till en utländsk långivare är således skattefri enligt svensk intern rätt. I vissa fall skall dock ränta beskattas enligt dubbelbeskattningsavtal. Exempelvis kan nämnas att OECD:s modellavtal rekommenderar att källstaten tar ut en skatt på utgående räntor. Om en dylik regel förekommer kan dock Sverige ej tillämpa denna regel med hänsyn till den s.k. *gyllene regeln*.¹³⁶ Mer om denna regel i kapitel 5.2.

Följaktligen är det Sveriges brist på regler kring underkapitalisering tillsammans med avdragsrätten för räntor som kan bidra till skatteundandra

¹³² Prop. 1978/79:210 s. 151.

¹³³ Prop. 1978/79:210 s. 148.

¹³⁴ Melz SN 1995 s. 234.

¹³⁵ Melz SN 1995 s. 236.

gande. För det fall kapitalvinstbeskattningen avskaffas, kan dessa regler bidra till att allt fler företag väljer att etablera sig i Sverige. I det följande diskuteras huruvida det kan anses möjligt att angripa denna form av skatteundandragande med hjälp av genomsynsdoktrinen alternativt med stöd av skatteflyktslagen. Om detta kan anses möjligt, blir effekten att avdragsgilla räntekostnader skall omklassificeras till skattepliktig utdelning. För det fall skatteundandragande ej kan förhindras, kan det således leda till enorma förluster i skatteintäkterna.

¹³⁶ Sundgren SvSkT 1992 s. 285.

5. Stävja problem med skatteundandragande

5.1 Allmänt

Såsom framgår ovan saknar Sverige lagreglering kring underkapitalisering. Det finns dock en önskan att komma till rätta med uppenbara fall av underkapitalisering. Sett ur svensk synvinkel, kan underkapitalisering av dotterbolag med anknytning till internationella förhållanden medföra skatteundraganden.

I det följande diskuteras huruvida det är möjligt att stävja problemen med underkapitalisering med stöd av lagen mot skatteflykt¹³⁷. För att göra en fullständig analys av problemet krävs dock en belysning av förhållandet mellan intern rätt och dubbelbeskattningsavtal.

5.2 Dubbelbeskattningsavtal

Dubbelbeskattningsavtal är avtal ingångna mellan två eller flera stater och reglerar vilken stat som har beskattningsrätt. Avtalen syftar till att undanröja dubbelbeskattning och förhindra skatteflykt.¹³⁸ Dessa avtal skall tolkas som folkrättsliga traktat i enlighet med Wienkonventionen och kan alltså ej tolkas enbart utifrån ena statens avsikt med avtalet.

Intern skatterätt och dubbelbeskattningsavtal utgör två helt skilda rättsliga system som skall tillämpas samtidigt på en transaktion. Med anledning av detta är det nödvändigt med en regel som anger vilket av dessa två rättssystem som skall ha företräde framför det andra vid en kollision. Detta har lösts inom internationell skatterätt med hjälp av den s.k. *gyllene regeln*.¹³⁹ Den s.k. *gyllene regeln* reglerar förhållandet mellan intern rätt och dubbelbe

¹³⁷ Lag (1995:575) mot skatteflykt.

¹³⁸ Gäverth SN 1998 s. 263.

¹³⁹ Lindencrona SvSkT 1992 s. 125.

skattningsavtal och innebär att ett dubbelbeskattningsavtal har företräde framför intern rätt i de fall avtalet *inskränker* skattskyldigheten i förhållande till intern rätt. Således kan ett dubbelbeskattningsavtal endast begränsa, aldrig utvidga, den rätt att beskatta som tillkommer en stat enligt dess interna internationella skatterätt. Detta utgör en grundläggande pelare i förståelsen av dubbelbeskattningsavtalens funktion i den internationella skatterätten.¹⁴⁰

Trots det faktum att dubbelbeskattningsavtal bl.a. syftar till att undanröja skatteundandragande, hindrar detta ej att stater ingriper med egna interna regler gentemot skatteflykt. Rekvisiten för att kunna angripa transaktioner i samband med underkapitaliseringssituationer med stöd av svensk intern rätt behandlas i nästa kapitel.

5.3 Genomsynsdoktrinen och Lagen mot skatteflykt

Sett ur en svensk synvinkel kan underkapitalisering av utländska dotterbolag anses utgöra skatteundandragande. Genom att låta dotterbolag förbli mycket svagt kapitaliserade, kan ägare uppnå flera skattemässiga fördelar; dotterbolag kan finansieras genom lån istället för kapitallånskott, varigenom räntebetalningarna blir skattefria i motsats till utdelning. Även skatteunderlaget i dotterföretagets hemland minskar med hjälp av detta förfarande, vilket innebär att Sverige går miste om skatteintäkter.

Såsom framgår ovan, saknar Sverige i motsats till flertalet andra stater regler gentemot underkapitalisering. I detta kapitel diskuteras huruvida det kan anses möjligt att stävja problemet med underkapitalisering med stöd av s.k. *genomsyn* alternativt *lagen mot skatteflykt*.

Domstolen kan genomföra s.k. *genomsyn* i syfte att utröna en transaktions verkliga innebörd. Vid *genomsyn* sker en prövning av huruvida den formella

¹⁴⁰ Sundgren SvSkT 1992 s. 284.

innebörden av transaktionen verkligen överensstämmer med den reella innebörden. Den reella innebörden kan innebära såväl den ekonomiska som den juridiska innebörden av en transaktion.¹⁴¹ Det är omöjligt att ange i vilka fall förutsättningarna för genomsyn kan anses uppfyllda eftersom en helhetsbedömning måste göras av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. För det fall domstolen finner att hela, alternativt en del av, den såsom lån rubricerade transaktionen egentligen skattemässigt bör behandlas som kapitaltillskott, kan domstolen besluta att utbetald ränta skall behandlas som förtäckt skattepliktig utdelning. Som framgår i kapitel 4.1 har vissa stater infört lagstadgade regler beträffande detta. Med hänsyn till Regeringsrättens restriktiva tillämpning av genomsyn i praxis får det dock anses som föga troligt att ett lån kan omklassificeras till kapitaltillskott med hjälp av genomsyn.¹⁴²

Om domstolen dock ej kan påvisa att transaktionens reella innebörd ej överensstämmer med den formella innebörden, kan en prövning ske av huruvida underkapitaliseringsfall kan angripas med stöd av skatteflyktslagen. Skatteflyktslagen kan endast tillämpas av allmän förvaltningsdomstol och Skatterättsnämnden i dess förhandsbesked. Vidare erfordras att antingen en skattemyndighet eller Riksskatteverket har yrkat att lagen skall tillämpas.¹⁴³

Gällande skatteflyktslag tillkom den 1 januari 1998 och dess rekvisit är en aning modifierade jämfört med tidigare lag.

För att skatteflykt skall anses föreligga enligt lagen fordras att fyra rekvisit är uppfyllda.¹⁴⁴ För det första måste handlingen ha medfört en *väsentlig skatteförmån* för den skattskyldige. Exakt vad detta rekvisit innebär framgår ej av förarbetena. Det är upp till praxis att precisera vilket belopp som kan anses medföra en väsentlig förmån. Klart är dock att det bör beaktas huruvida förfarandet medför skatteförmåner vid fler än en taxering.¹⁴⁵

¹⁴¹ Gäverth SvSkT 1996 s. 736.

¹⁴² Gäverth 1999 s. 30.

¹⁴³ Skatteflyktslagen 4 §.

¹⁴⁴ Rekvisiten stadgas i Skatteflyktslagen 2 § p. 1-4.

¹⁴⁵ Lodin m.fl. 2001 s. 585.

Vid en prövning av underkapitaliseringsfall består skatteförmånen i att det svenska dotterbolaget erhåller avdrag för räntekostnader istället för att lämna motsvarande belopp som icke avdragsgill utdelning.

Vidare fordras att den skattskyldige *direkt eller indirekt har medverkat* i rättshandlingen. Indirekt medverkan kan föreligga då den skattskyldige erhållit förmånen genom en ställföreträdarens medverkan eller då den skattskyldige haft en stor möjlighet till inflytande på den person som medverkat i rättshandlingen. Dessutom bör tilläggas att medverkan via ett handelsbolag eller aktiebolag faller under detta rekvisit.¹⁴⁶

Det tredje rekvisitet innebär att skatteförmånen skall ha utgjort det *övervägande skälet för förfarandet*. Detta rekvisit innehåller ett subjektivt moment, eftersom det är den skattskyldiges syfte som analyseras. Det är relativt ovanligt att syftet att undgå skatt är det *enda* skälet till att den skattskyldige vidtar vissa rättshandlingar. Därför är det nödvändigt att göra en avvägning av samtliga skäl som den skattskyldige haft för sin transaktion. Dessa skäl kan vara av såväl affärsmässig, ekonomisk eller organisatorisk natur. Vid en objektiv bedömning av dessa faktorer skall den skattskyldiges avsikt kunna utrönas i syfte att kontrollera om de skattemässiga skälen väger över.¹⁴⁷

Vad gäller underkapitalisering kan det finnas flera skäl än just skatteförmånen och det kan vid en objektiv bedömning visa sig att det är dessa andra faktorer som utgör det övervägande skälet till underkapitaliseringen.¹⁴⁸ Det kan även vara så att de andra skäl tillsammans har en sådan styrka att det skattemässiga skälet inte kan anses utgöra det övervägande skälet. Detta rekvisit kan således medföra tillämpningssvårigheter i den juridiska bedömningen.

Enligt det sista rekvisitet måste förfarandet *strida mot lagstiftningens syfte*. Lagstiftningens syfte kan innefatta flera saker. Det kan bl.a. avse syftet med den lagstiftning som är tillämplig i det aktuella fallet, den lagstiftning som

¹⁴⁶ Lodin m.fl. 2001 s. 585.

¹⁴⁷ Lodin m.fl. 2001 s. 585.

¹⁴⁸ Gäverth SN 1998 s. 252.

har kringgått i det aktuella fallet samt hela lagstiftningens allmänna principer.¹⁴⁹

Precis som föregående rekvisit, kan även detta rekvisit medföra utrednings- och bevisproblem vad gäller underkapitalisering. Lagstiftarens syfte bakom reglerna om att avdrag skall medges för räntekostnader är att kostnader för juridiska personer i allmänhet är avdragsgilla i inkomstslaget näringsverksamhet. Denna grundprincip förutsätter dock att räntekostnaden utgör en driftskostnad i näringsverksamheten och således inte utgör t.ex. förtäckt utdelning i form av ränta till ägarna.¹⁵⁰ Det faktum att utdelning är skattepliktig syftar till att upprätthålla det första ledet i dubbelbeskattningen av ett aktiebolags vinster. Om en åtgärd vidtas i syfte att kringgå dubbelbeskattningens första led, t.ex. genom att rubricera en transaktion som ränta istället för utdelning, torde detta anses strida mot lagstiftningens syfte och därmed kunna angripas med stöd av skatteflyktlagen.

Slutligen kan anföras att det har diskuterats i doktrin i vilken utsträckning domstolarna bör vara restriktiva i sin tillämpning av skatteflyktlagen med hänsyn till *legalitetsprincipen*, vilken är grundläggande i det svenska rätts-samhället.¹⁵¹ Denna princip innefattar ett antal olika krav respektive förbud. Bl.a. kan nämnas det s.k. *praeter legem-förbudet*, vilket innebär att samtliga förutsättningar för straff skall framgå av lag. Principen innefattar även ett *analogiförbud*, d.v.s. ett förbud mot att analogitolka lagtexten, samt ett krav på att förutsättningarna för straff ej får vara obestämda, *obestämdhetsförbudet*.¹⁵² Således måste lagen skall vara klar och tydlig.

Alla har en rätt att lagligen skatteplanera sin ekonomi så att minsta möjliga skatt uppkommer. Det svenska företagsskattesystemet är till sin struktur uppbyggt så att det nästan förutsätter skatteplanering från de skattskyldigas sida.¹⁵³ För att kunna göra detta, krävs att den enskilde kan förutse skatteeffekterna. Skatteflyktlagen, liksom genomsynsdoktrinen, har således ansetts utgöra hot mot detta eftersom dessa instrument kan tillämpas på situationer

¹⁴⁹ Lodin m.fl. 2001 s. 586.

¹⁵⁰ Gäverth SN 1998 s. 262.

¹⁵¹ Hultqvist SN 1995 s. 581.

¹⁵² Hultqvist 1995 s. 4 f.

som ej direkt stadgas i lag. Det har även hävdats att skatteflyktslagen strider mot analogiförbudet, eftersom nämnda lag just innebär en analog tolkning av de skatteregler som är aktuella i det specifika fallet.¹⁵⁴ I strävan efter att stävja problem med underkapitalisering fordras således en avvägd balansgång mellan behovet att minimera skatteundandragande och ett upprätthållande av legalitetsprincipen.

Underkapitalisering *torde* således i vissa klara fall kunna angripas med stöd av skatteflyktslagen. Såvida den skatteförmån som uppnås genom att dotterbolag belastas med avdragsgilla räntekostnader istället för att ta hem avskattad utdelning, vid en objektiv bedömning kan anses utgöra det övervägande skälet till förfarandet, skulle räntebetalningar från underkapitaliserade dotterbolag till deras utländska moderföretag kunna anses strida mot såväl syftet med reglerna om ränteavdrag som mot principen om dubbelbeskattning av aktiebolags vinster.

Till min vetskap har dock frågan om skatteflyktslagen kan anses tillämplig på räntebetalningar från underkapitaliserade dotterbolag till deras utländska moderföretag ännu inte varit uppe för prövning i domstol. Det bör därmed anses osäkert hur situationen skulle bedömas.

¹⁵³ Grosskopf SN 1989 s. 5.

¹⁵⁴ Hultqvist 1995 s. 416.

6. Avslutande kommentar

SOU 2001:11 medför vissa radikala förändringar i den svenska skattelagstiftningen. En förnyad terminologi beträffande *näringsbetingade* respektive *kapitalplaceringsandelar* och ett upphörande av den skattemässiga kategorin *förvaltningsföretag* är några av de mindre förändringar som föreslås. De mer genomgripande förändringarna följer naturligtvis av ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen respektive avdragsrätten för kapitalförluster på näringsbetingade andelar samt införandet av nya cfc-regler.

Ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen medför att Sverige tar ett nödvändigt steg mot en internationellt anpassad skattelagstiftning. Allt fler stater väljer att avskaffa kapitalvinstbeskattningen, vilket leder till ett ökat skattekonkurrenstryck gentemot Sverige. I syfte att kunna upprätthålla skatteintäkterna fordras således att Sverige följer den internationella utvecklingen och ett avskaffande av denna beskattning torde därmed innebära det långsiktigt bästa resultatet för Sverige.

Enligt min uppfattning bör ett slopande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar leda till ett mer samhällsekonomiskt effektivt system för beskattning av företag. För att höja den samhällsekonomiska effektiviteten fordras exempelvis att avkastningen på allt arbetande kapital i ett företag i största möjliga utsträckning beskattas lika. Detta har kallats för *neutralitetsmålet*.¹⁵⁵ Ett slopande av den aktuella kapitalvinstbeskattningen måste enligt min åsikt innebära ett steg närmare detta mål, eftersom det innebär att utdelning och kapitalvinst på näringsbetingade andelar i fortsättningen beskattas lika.

I detta arbete har jag bl.a. försökt utreda hur Sveriges skattelagstiftning kan komma att se ut i ett internationellt perspektiv efter ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen och hur detta i sin tur kan påverka allokeringen av

¹⁵⁵ SOU 1992:67 s. 42.

företag till Sverige. Vid ett beaktande av enbart det faktum att Sverige avser att slopa beskattningen, kan inte några långtgående slutsatser dras. Som framgår i uppsatsen är det en internationell utveckling att avskaffa kapitalvinstbeskattningen. Antingen väljer Sverige att följa med i denna utveckling och därigenom utöva ett skattekonkurrenstryck gentemot andra stater, eller så väljer Sverige att alltjämt behålla beskattningen. En mycket djupare analys av vad förslaget innebär kan jag inte se möjlig. Om man däremot beaktar hur *hela* det svenska skattesystemet kommer att se ut efter ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar, blir det genast intressantare att göra en internationell jämförelse. Jag har i min undersökning valt att lägga fokus på avsaknaden av underkapitaliseringsregler och avdragsrätten för räntekostnader. Eftersom dessa företeelser är unika i ett internationellt perspektiv, har jag funnit dem lämpliga som utgångspunkter i min jämförelse.

Det står klart att underkapitalisering av dotterföretag med anknytning till internationella förhållanden i många fall kan leda till skatteundandraganden, sett ur ett svensk perspektiv. Skattefrihet för kapitalvinster på näringsbetingade andelar tillsammans med möjlighet till underkapitalisering och avdragsgilla räntor, kan skapa ett exceptionellt företagsvänligt klimat. Dessa faktorer torde kunna leda till att ett stort antal företag väljer att etablera sig i Sverige. De företagsstrukturer som är så vanliga idag, där multinationella företag exempelvis använder sig av holdingbolag i Nederländerna, kommer troligen att minska i framtiden. Det finns helt enkelt ingen anledning att bygga upp dessa komplexa företagskoncerner om kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar avskaffats.

För det fall förslaget leder till en ökad företagsetablering i Sverige, medför detta troligen även en radikal ökning av avtalet underkapitaliseringsfall. Trots det faktum att Sverige saknar regler gentemot detta förfarande, kan underkapitalisering i många fall konstituera skatteundandragande. Som framgår av denna uppsats, kan dylika förfarande ifrågasättas med stöd av genomsynsdoktrinen alternativt skatteflyktslagen. Regeringsrätten har dock i

sin praxis intagit en restriktiv tillämpning av genomsynsdoktrinen. Vidare kan anföras att det, till min vetskap, ännu ej varit uppe till prövning huruvida skatteflyktslagen kan anses tillämplig på underkapitaliseringsfall. Med anledning av detta, måste det anses relativt säkert för ägare att underkapitalisera sina svenska företag.

Det är även intressant att beakta vad förslaget kan anses innebära beträffande s.k. *illojal skattekonkurrens*. Illojal skattekonkurrens är idag ett mycket aktuellt ämne. Som framgår av denna uppsats har EU antagit en uppförandekod för företagsbeskattning, vilken syftar till att förhindra att medlemsstaterna inte lockar till sig investeringar med hjälp av ”illojala” skatteåtgärder. Den s.k. Primarologruppen har fått i uppdrag att granska medlemsstaternas skattesystem och se till att uppförandekoden efterlevs.

Även den internationella organisationen OECD arbetar med att förhindra illojal skattekonkurrens. OECD granskar olika staters skattesystem och har bl.a. arbetat fram rapporten *Harmful tax competition, an emerging global issue*. I denna rapport görs åtskillnad mellan skatteparadis och s.k. *harmful preferential tax regime* (här kallat skadliga skatteförmåner). En stat som utgör ett skatteparadis uttager ingen eller en obetydlig skatt, medan det i en skatteordning med skadliga förmåner finns vissa inslag som medger betydande skatteförmåner för en viss typ av inkomst i förhållande till andra stater.¹⁵⁶

Såväl EU:s uppförandekod som OECD:s skattekonkurrensrapport har till syfte att förhindra att skattekonkurrensen leder till att medlemsstaternas skattebaser urholkas. Det bör dock observeras att varken uppförandekoden eller skattekonkurrensrapporten är bindande för staterna.¹⁵⁷

Ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar torde enligt min uppfattning ej i sig självt innebära illojal skattekonkurrens, under förutsättning att cfc-lagstiftningen ändras på ett sätt som möjliggör förslaget. Vid ett beaktande av *hela* den svenska skattelagstiftningen efter ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen, blir dock diskussionen mer intres-

¹⁵⁵ Dahlberg SN 1999 s. 212.

¹⁵⁶ Dahlberg SN 1999 s. 221.

sant. Skattefrihet för kapitalvinster på näringsbetingade andelar, tillsammans med det faktum att räntekostnader är avdragsgilla och att det saknas regler beträffande underkapitalisering, leder till en mycket förmånlig skatteordning. En sammanvägning av dessa faktorer skulle således kunna leda till att det svenska skattesystemet riskerar att konstituera illojal skattekonkurrens.

Detta är dock en mycket svårbedömd fråga och personligen är jag något kluven i min uppfattning. Ränteavdrag och avsaknad av underkapitalisering är visserligen mycket ovanliga företeelser utomlands, men kan ej anses medföra någon form av illojal skattekonkurrens. Att avskaffa kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar ingår i den internationella skatteutveckling som sker idag och torde ej kunna anses medföra någon form av illojal skattekonkurrens då även cfc-lagstiftningen ändras. Att det svenska skattesystemet i sin *helhet* skall kunna konstituera illojal skattekonkurrens anser jag personligen vara långsökt. Som denna uppsats visar så kommer den svenska skattelagstiftningen visserligen att vara mycket fördelaktig för företag efter avskaffandet av kapitalvinstbeskattningen, men jag anser dock att det är överdrivet att påstå att detta skulle kunna konstituera illojal skattekonkurrens. *Så* förmånligt tycker jag ej att skattesystemet kan anses vara.

Jag kan dock mycket väl tänka mig att det kommer att diskuteras en hel del kring detta då förslaget har gått igenom, eftersom det får anses vara en mycket svårbedömd fråga.

Min slutsats av detta arbete är således att det får anses som en aning oberäkneligt hur ett avskaffande av kapitalvinstbeskattningen på näringsbetingade andelar kommer att påverka allokeringen av företag till Sverige. Personligen är jag dock mycket tveksam till möjligheterna att angripa skatteundandra-
gande i form av underkapitalisering med stöd av skatteflyktslagen eller genomsynsdoktrinen. Framför allt anser jag att dessa instrument i vissa hänseenden direkt strider mot obestämdhetsförbudet i legalitetsprincipen, eftersom de minskar individens möjlighet att kunna förutse effekterna av deras handlande. Så länge det saknas lagstadgade regler beträffande underkapitalisering, tror jag att legalitetsprincipen är så djupt förankrad i det svenska

rättssamhället att det är omöjligt att komma åt problemen med underkapitalisering.

Följaktligen tror jag att Sverige går mot att bli ett *mycket* företagsvänligt land och att detta kommer leda till en ökning av antalet etablerade företag i Sverige.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Prop. 1976/77:93 *Om beskattning av ränta på vinstandelslån m.m.*

Prop. 1978/79:210 *Om ändrad företagsbeskattning.*

Prop. 1990/91:107 *Om beskattning av inkomst av tjänst från Sverige m.m.*

Prop. 1993/94:234 *Vissa inkomst- och företagsskattefrågor m.m.*

Prop. 1998/99:15 *Omstruktureringar och beskattning.*

Prop. 1999/2000:2 *Inkomstskattelagen.*

Prop. 2000/01:22 *Anpassningar på företagsområdet till EG-fördraget m.m.*

SOU 1926:18 *Beskattning av inländska juridiska personers inkomst och förmögenhet.*

SOU 1931:40 *Beskattning av aktiebolag och andra näringsföretag m.m.*

SOU 1962:59 *Internationella skattefrågor.*

SOU 1992:67 *Fortsatt reformering av företagsbeskattningen.*

SOU 1998:1 *Omstruktureringar och beskattning.*

SOU 2001:11 *Utdelningar och kapitalvinster på företagsägda andelar.*

Dir. 1998:55 *Vissa företagsskattefrågor.*

Dir. 1998:74 *Vissa internationella företagsskattefrågor.*

RSV-NYTT 19/98.

RSV handledning för internationell beskattning 2000.

EG-rättsliga källor

Direktiv 90/434/EEG *Fusionsdirektivet*

Direktiv 90/435/EEG *Moder/dotterbolagsdirektivet*

Litteratur

Bergmann, Elisabeth, *Lån till amerikanska dotterbolag*, SN 1998
s. 838-842.

Brandt, Peter, *Inverkan av skatteavtal och EG-rätten på
underkapitaliseringsfrågor*, SN 1997 s. 254-273.

Dahlberg, Mattias, *Skattekonnkurrensprojekt inom EU och OECD*, SN 1999
s. 209-222.

Dahlberg, Mattias, *Beskattning av "danska holdingbolag" – dansk
internationell skatterätt i svensk jämförelse*, SN 2001
s. 236-254.

Grosskopf, Göran, *Vinstbolag, aktiebolags- och skatterättsliga frågor*,

2 uppl. Malmö 1989.

Grosskopf, Göran, *Skatteplanering och skatteflykt*, SN 1989 s. 4-16.

Gäverth, Leif, *Regeringsrätten och genomsyn*, SvSkT 1996 s. 731-772.

Gäverth, Leif, *Skatteplanering och kapitaliseringsfrågor*, SN 1998
s. 247-268 (cit. Gäverth SN 1998).

Gäverth, Leif, *Skatteplanering och kapitaliseringsfrågor*, Uppsala 1999
(cit. Gäverth 1999).

Hultqvist, Anders, *Legalitetsprincipen vid inkomstbeskattning*, Stockholm
1995.

Hultqvist, Anders, *Skatteflyktslagen – Vara eller icke vara? Det borde ha
varit frågan!*, SN 1995 s. 578-590.

Johansson, Gunnar., Qwerin, Eskil, *Företagsutredningens förslag om
begränsningar i skattefriheten för kapitalvinster m.m.*,
SvSkT 2001 s. 471-482 (cit. Johansson SvSkT 2001).

Lindencrona, Gustaf, *Förhållandet mellan dubbelbeskattningsavtal och
intern skatterätt*, SN 1992 s. 125-133.

Lodin, Sven-Olof., Lindencrona, Gustaf., Melz, Peter., Silfverberg, Christer,

Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt, del 2, 8 uppl.

Lund 2001 (cit. Lodin m.fl. 2001).

Mattsson, Nils, *Inkomstskattelagen. Några synpunkter på de delar som rör
den internationella skatterätten*, SN 2000 s. 468-477.

Melz, Peter, *Avdragsrätt för ränta i internationella verksamheter*, SN 1995

s. 229-240.

Ohde, Björn., Rutberg, Anne, *Utdelningar och kapitalvinster på företagsägda andelar samt ändrade cfc-regler*, SvSkT 2001 s. 151-181 (cit. Ohde SvSkT 2001).

Rabe, Gunnar, *Utredningen om vissa internationella skattefrågor*, SN 2001 s. 171-179.

Roupe, Jacob, *Det skatterättsliga räntebegreppet och genomsnittsmetoden*, SN 1993 s. 449-469.

Sundgren, Peter, *Förhållandet mellan dubbelbeskattningsavtal och intern skatterätt*, SvSkT 1992 s. 284-295.

Ståhl, Kristina., Österman, Roger, *EG-skatterätt*, Stockholm 2000 (cit. Ståhl 2000).

Ståhl, Kristina, *En första anpassning av svenska skatteregler till EG-fördraget*, SN 2001 s. 206-212.

Övrigt

Finansstidningen *direkt* 2002-01-11, intervju med Ernst Forsberg, chef för skatteavdelningen på Öhrlings PriceWaterhouseCoopers.

Rättsfallsförteckning

RÅ83 1:79

RÅ 1984 Aa 81

RÅ 1996 ref. 60

RÅ 1999 ref. 22

RÅ 1999 ref. 60